

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2024/36145173628529668

ANALÝZA NÁKLADOV SAMOSPRÁV NA ZÁKLADE
VEĽKOSTI OBCE

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ANALÝZA NÁKLADOV SAMOSPRÁV NA ZÁKLADE
VEĽKOSTI OBCE
Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a poisťovníctvo

Študijný odbor: Ekológia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií NHF

Vedúci záverečnej práce: Ing. Rastislav Solej, MSc.

ABSTRAKT

URBAN, Martin: *Analýza nákladov samospráv na základe veľkosti obce.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Rastislav Solej, MSc. – Bratislava: NHF EU, 2024, 51 s.

Fragmentácia samospráv predstavuje v pomeroch Slovenskej republiky dlhotrvajúci neriešený stav. Od svojho vzniku je na Slovensku približne tritisíc samospráv, z ktorých až vyše osemdesiat percent má menej ako dvetisíc obyvateľov. Cieľom práce je analýza nákladov samospráv so zameraním primárne na mzdové a administratívne náklady z hľadiska veľkostnej kategórie. Výsledky práce sú dosahované pomocou analýzy dotazníkového prieskumu, na ktorom sa podieľala takmer tretina všetkých štatutárnych zástupcov samospráv na Slovensku. Práca je zameraná aj na popísanie potenciálnych benefitov a limitácií konsolidačnej reformy, ktorá by mohla priniesť prípadnú úsporu týchto nákladov a tým nakopnúť rozvoj miestnej samosprávy, ale aj celej Slovenskej republiky.

Kľúčové slová:

miestna samospráva, mzdové náklady, fragmentácia, konsolidácia

ABSTRACT

URBAN, Martin: *Analysis of the costs of municipalities based on the size of the municipality*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of finance. – Thesis supervisor: Ing. Rastislav Solej, MSc. – Bratislava: NHF EU, 2024, 51 p.

Fragmentation of local governments is a long-standing unsolved situation in the Slovak Republic. Since its establishment, there are approximately three thousand local governments in Slovakia, of which more than eighty percent have less than two thousand inhabitants. The aim of this thesis is to analyse the costs of local governments, focusing primarily on wage and administrative costs in terms of size category. The results of the thesis are achieved through the analysis of a questionnaire survey in which almost one third of all statutory representatives of local governments in Slovakia participated. The thesis also aims at describing the potential benefits and limitations of the consolidation reform, which could bring possible savings in these costs and thus kick-start the development of local government, as well as the whole Slovak Republic.

Key words:

local government, wage costs , fragmentation, consolidation

Obsah

Úvod.....	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1 Verejné financie	10
1.2 Verejná správa.....	10
1.3 Štátny rozpočet.....	12
1.4 Miestna samospráva.....	13
1.4.1 Obce a mestá	14
1.4.2 Obecný rozpočet	15
1.4.2.1 Príjmy obecného rozpočtu	16
1.4.2.2 Nákladové položky obecného rozpočtu	17
1.4.3 Odmeňovanie starostov a primátorov	18
1.5 Decentralizácia.....	19
1.6 Fragmentácia a konsolidácia obecnej štruktúry	20
1.7 Štúdie zaoberajúce sa konsolidáciou obecnej štruktúry.....	21
2 Cieľ práce	24
3 Metodika práce a metódy skúmania	25
3.1 Dáta	25
3.2 Dotazník.....	25
3.3 Opis vzorky	26
4 Výsledky práce	32
4.1 Odmeňovanie štatutárnych zástupcov	32
4.1.1 Percentuálne navýšenie platu štatutárneho zástupcu	32
4.1.2 Mesačný hrubý plat štatutárnych zástupcov obce.....	35
4.2 Administratívne náklady a rozvoj obcí	37
4.3 Názory respondentov na konsolidáciu obecnej štruktúry	39
5 Diskusia.....	43
Záver	46
Zoznam použitej literatúry	47
Zoznam príloh	51

Zoznamy obrázkov, tabuliek a grafov

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Organizačná schéma verejnej správy	12
Obrázok 2: Štruktúra príjmov obcí a miest	16

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Odmeňovanie starostov a primátorov	18
Tabuľka 2: Porovnanie priemerného percentuálneho navýšenia platu štatutárneho zástupcu obce na základe veľkostnej kategórie obce.....	33
Tabuľka 3: Porovnanie priemerného percentuálneho navýšenia platu štatutárneho zástupcu obce na základe pohlavia	33
Tabuľka 4: Porovnanie priemerných percentuálnych navýšení plátov štatutárnych zástupcov obcí na základe veľkosti obce a kraja, v ktorom sa nachádzajú	34
Tabuľka 5: Porovnanie priemerného percentuálneho navýšenia platu štatutárneho zástupcu obce na základe politickej ideológie a politickej strany, za ktorú kandidoval v komunálnych voľbách v roku 2022	35

Zoznam grafov

Graf 1: Percentuálna návratnosť dotazníka podľa kraja	27
Graf 2: Samosprávne jednotky, ktoré vyplnili dotazník	27
Graf 3: Veľkostné kategórie obcí.....	28
Graf 4: Vek štatutárneho zástupcu obce	29
Graf 5: Najvyššie dosiahnuté vzdelanie štatutárneho zástupcu obce	29
Graf 6: Politická strana/hnutie, za ktoré štatutárny zástupca kandidoval v komunálnych voľbách v r. 2022	30
Graf 7: Politická ideológia štatutárneho zástupcu obce.....	31
Graf 8: Funkčné obdobie štatutárneho zástupcu obce	31
Graf 9: Priemerná výška mesačného hrubého platu štatutárneho zástupcu obce do 3 000 obyvateľov podľa kraja (k 31.12.2023)	36
Graf 10: Percentuálny podiel miezd a odvodov na bežných výdavkoch obce	37
Graf 11: Hlavné zdroje finančných prostriedkov na rozvoj obce.....	38
Graf 12: Výrok: Obce na Slovensku by sa mali spájať do väčších celkov (konsolidovať)	39
Graf 13: Otázka: Akou formou by podľa vás mala byť vedená konsolidácia?	40

Úvod

Témy týkajúce sa verejnej správy, obecných štruktúr, ich odporúčanej veľkosti a správneho fungovania sú v pomeroch Slovenskej republiky čím ďalej, tým viac aktuálne a rezonované. Do popredia sa v spoločnosti dostávajú stále viac a viac rôznorodé myšlienky, návrhy a názory spojené s určitou potrebou zmien v oblastiach verejného sektora a verejnej správy Slovenska. Výrazne fragmentovaná obecná štruktúra našej krajiny, ktorá sa od totalitného režimu už desaťročia úspešne vyhýba výraznejším zmenám a reformám, môže do budúcnosti predstavovať značný problém pre celkové pozitívne napredovanie Slovenskej republiky a jej zväčšujúce sa zaostávanie za najvyspelejšími štátmi sveta.

Z tohto dôvodu sme sa rozhodli do danej problematiky prispieť aj my a obohatiť ju pomocou bakalárskej práce, ktorá je zameraná na analyzovanie nákladov, s ktorými sa dennodenne stretávajú všetky obecné jednotky v Slovenskej republike. Téma v nás vyvolala záujem aj z pohľadu, že sa v nej prelína ekonomická štatistika s problémami verejnej správy, ktoré sa koniec-koncov každodenne dotýkajú všetkých nás, obyvateľov Slovenskej republiky. Preto si myslíme, že v spoločnosti je dôležité o týchto témach intenzívnejšie debatovať a poukazovať na prepojenia danej problematiky s kvalitou života a celkovým rozvojom komunity v našej krajine. Predsa len, verejný sektor je určený pre nás všetkých a je dôležité pracovať na ňom a zveľaďovať ho.

V nami predkladanej práci kladieme osobitný dôraz na administratívne a mzdové náklady, ktoré hlavne pri veľkosti menších obciach predstavujú výraznú časť ich celkového rozpočtu. Z tohto dôvodu sa v práci venujeme analyzovaniu týchto nákladov s aspektom na ich členenie podľa veľkostnej kategórie danej obce a chceme poukázať na dôležité rozdiely medzi týmito obcami a problémami, ktoré to môže do budúcnosti predstavovať.

Súčasťou práce je aj upozornenie na dlhotrvajúci neriešený stav fragmentácie obecnej štruktúry na Slovensku, ktorá sa člení na takmer tritisíc samosprávnych jednotiek. Veľkosti však viac ako osemdesiat percent z týchto obecných jednotiek nepresahuje počet dvetisíc obyvateľov. Tento fakt sa odzrkadľuje na rozvoji slovenských obcí, pre ktorý môžu byť jednou z brzd práve spomínané vysoké administratívne a mzdové náklady, ktorým sa v práci hlbšie venujeme a snažíme sa prísť k záverom, či sú tieto náklady naozaj jednou z brzd pre ich rozvoj.

Dôležitou časťou je aj popísanie potencionálnych benefitov, ktoré by mohla priniesť v spoločnosti čím ďalej, tým viac spomínaná konsolidácia obecnej štruktúry a reforma

verejnej správy. Hlavným dôvodom, ktorý v našej práci vedie k týmto konsolidačným myšlienkam je prípadná úspora spomínaných nákladových položiek, ktoré by mohli reformy obecnej štruktúry a verejnej správy priniesť.

Výsledky práce sú primárne formulované z odpovedí štatutárnych zástupcov obcí, ktorých sme oslovili so žiadosťou o vyplnenie dotazníka, v ktorom sme sa pýtali viacero otázok súvisiacich s vyššie spomínanými témami a problémami, či už nákladového charakteru, alebo fragmentovanej obecnej štruktúry. Súčasťou práce sú aj osobné názory respondentov na prípadné konsolidačné reformy, ktoré môžu Slovenskú republiku v budúcnosti čakať. Tieto odpovede a dáta považujeme pre výsledky práce za veľmi dôležité, keďže ide o osoby, ktoré sa v danej oblasti priamo pohybujú a majú k danej téme relevantné názory a postoje.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Táto kapitola je určená na prvotné zadefinovanie a upresnenie si základných pojmov, z ktorých vychádza problematika fragmentácie a celkového chápania miestnej samosprávy ako dôležitej súčasti verejných financií a verejného sektora nie len na Slovensku, ale aj vo svete. Dôležitou časťou tejto kapitoly je aj špecifikácia a rozlíšenie termínov obce a mesta, a charakterizovanie fungovania ich rozpočtovania so špecifickým zameraním na stranu nákladov, ktorú budeme v neskoršej fáze práce analyzovať. Osobitný dôraz sa kladie na postavenie starostu/primátora a spôsoby ich odmeňovania, ktoré sú aktuálne nastavené v pomeroch Slovenskej republiky.

1.1 Verejné financie

Základnou a jednoduchou charakteristikou teórie verejných financií podľa J. Grubera je, že ide o financie sféry verejného života, ktorých funkciou je študovanie a sledovanie významnej úlohy, ktorú štát a vláda plnia a zohrávajú v ekonomike. Cieľom ich skúmania je stanovenie správnych foriem a možností, ktorými by vlády mali zasahovať do ekonomiky, ich vhodného načasovania a výsledných efektov, ktoré tieto zásahy dosiahnu. Účelom tejto teórie je aj zisťovanie, prečo sa vlády v určitých situáciách rozhodujú tak ako sa rozhodujú, resp. prečo robia to, čo robia.¹

Podľa L. Cíbika ide o pojem, ktorý je prirodzene spätý s existenciou a vznikom štátnych jednotiek a peňažného hospodárstva. Taktiež tvrdí, že „*verejné financie sú jedným zo základných prvkov zaistujúcich chod verejnej správy.*“²

1.2 Verejná správa

Pri pojme verejná správa je v prvom rade dôležité odlišiť pojem verejnej správy od správy súkromnej, ktorých činnosti a subjekty si niektorí ľudia chybne zamieňajú a následne zle interpretujú.

Podľa E. Žárska a kol. „*Verejná správa zahrňuje činnosti, ktoré sú predmetom verejného záujmu a súvisia predovšetkým s výkonnou funkciou štátu – uskutočňujú ju subjekty ako povinnosť uloženú právnou normou. Tieto subjekty majú charakter orgánov štátu, verejných korporácií a iných subjektov verejnej správy. Súkromná správa je správa vykonávaná vo vlastnom záujme na uspokojovanie vlastných záujmov a potrieb.*“

---

¹ GRUBER, Jonathan. Public finance and public policy. 5. vyd. New York : Worth Publishing, 2015. s. 3-7. ISBN 978-14-292-1949-5.

² CÍBIK, Lukáš. Financovanie verejnej správy. Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2020. s. 10. ISBN 978-80-572-0071-0.

Uskutočňuje ju subjekt z vlastnej vôle a riadi sa svojimi postulátmi. Na jeho pôsobenie je vymedzený právny rámec, na základe ktorého sa môže rozhodovať samostatne a slobodne.“³

Základným rozdielom medzi súkromným sektorom a sektorom verejným sú zdroje, prostredníctvom ktorých sú tieto sektory financované a spravované. Aj keď spravidla sa v súkromnom sektore stretávame so súkromnými zdrojmi a verejný sektor je financovaný primárne zo zdrojov verejnej sféry – nie je vylúčené, že v určitých oblastiach, ktoré sú presne charakterizované zákonmi pozorujeme aj prelínanie a presun spomínaných zdrojov medzi týmito sektormi. Elementárnym nástrojom spravovania verejných jednotiek sú rozpočty. Ide o peňažné plány, v ktorých sa na jednej strane predpokladajú príjmy finančnej jednotky za určité časové obdobie (primárne kalendárny rok) a na strane druhej predpokladané výdavky, ktoré hospodárska jednotka v danom období očakáva.⁴

Podľa Európskeho systému účtov (ESA 95/2010) sa celá národná ekonomika delí na 5 sektorov – sektor domácností, inštitúcie neziskového charakteru slúžiace domácnostiam, finančné a nefinančné korporácie, a práve spomínanú verejnú správu. Verejnú správu vieme všeobecne ďalej deliť na tzv. štyri subsektory:

- Ústredná štátna správa (Central government)
- Štátnu správu na regionálnej úrovni (State government)
- Subsektor miestnej samosprávy (Local government)
- Fondy sociálneho zabezpečenia (Social security funds)

Tieto úrovne sa však nemusia vyskytovať a existovať v danom počte vo všetkých krajinách. V niektorých štátoch sa môžeme stretnúť iba s ústrednou úrovňou správy, prípadne s ústrednou úrovňou a iba jej jednou nižšou úrovňou a pod.⁵

Prenesením tejto metodiky na pomery v Slovenskej republike môžeme tvrdiť, že na Slovensku verejnú správu tvoria také inštitucionálne jednotky, ktorých primárnou náplňou je znovurozdeľovanie národného dôchodku a majetku naspäť smerom k obyvateľstvu, ktoré ho tvorí. Z vyššie spomínaných subsektorov sa vo verejnej správe Slovenskej republiky nestretávame iba s regionálnou štátnou správou, ktorá v našich podmienkach neexistuje. Do ústrednej štátnej správy môžeme zaradiť všetky slovenské ministerstvá, úrady ústrednej

---

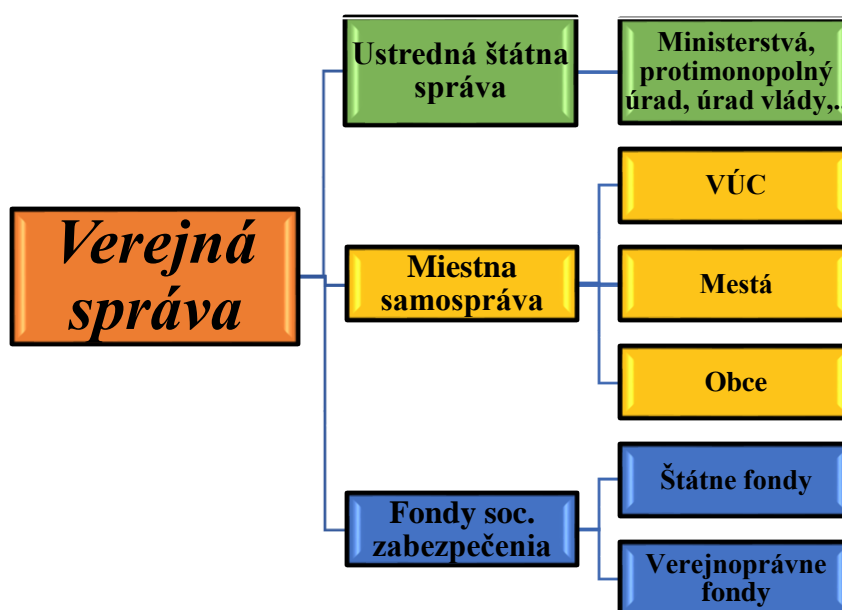
³ ŽÁRSKA, Elena a kol. Verejná správa. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2016. s. 9. ISBN 978-80-225-4228-9.

⁴ BELIČKOVÁ, Kornélia, BELKOVICSOVÁ, Daša, SKÝPALOVÁ, Miroslava. Rozpočtová teória a politika (Pomôcka k seminárom). Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2021. s 14. ISBN 978-80-225-4851-9.

⁵ European system of accounts ESA 2010 [online]. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. s. 424-426. ISBN 978-92-79-31242-7. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334>

správy a s nimi spojené organizácie, ktoré riadia. Nižšiu vládnu úroveň u nás reprezentuje subsektor miestnej samosprávy, do ktorého radíme najmä všetky vyššie územné celky, mestá a obce Slovenskej republiky. K fondom sociálneho zabezpečenia sa u nás radia tie inštitúcie, ktorých náplňou je poskytovať sociálne a zdravotné dávky. Ich zdroje tvoria odvody, ktoré všetci obyvatelia, ktorým to prikazuje zákon povinne platia. Patrí sem Sociálna poisťovňa a Všeobecná zdravotná poisťovňa, ktorá je taktiež vo vlastníctve štátu na rozdiel od ostatných zdravotných poisťovní, ktoré sú súkromné a do týchto fondov nepatria.⁶

Verejnú správu vieme nazývať aj jadrom celého verejného sektora, ktorú tvoria štátne úrady, ktoré majú buď centrálnu alebo územnú pôsobnosť. Schematicky ju vieme zobrazit' aj takýmto spôsobom:⁷

Obrázok 1: **Organizačné schéma verejnej správy.** Vlastné spracovanie podľa: SABAYOVÁ, Mária, PRESPERÍNOVÁ, Marianna. *Ekonomika a financie verejného sektora.* [online]. Bratislava : APZ, 2018. s. 24. ISBN 978-80-8054-776-9.

1.3 Štátny rozpočet

Jedným z kľúčových prvkov verejného sektora a verejných financií na Slovensku je štátny rozpočet, ktorý môžeme charakterizovať ako ústredný strategický nástroj národného hospodárstva. Vláda ho používa na rôzne procesy peňažných vzťahov a operácií ako aj tvorbu a rozdeľovanie peňažných prostriedkov na nasledujúce rozpočtové obdobia. V štátnom rozpočte sa prenáša politická moc štátu do finančnej podoby ako ekonomického

⁶ NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. Sektorový manuál: Metodická pomôcka pre zatriedovanie položiek aktív a pasív podľa sektora zmluvnej protistrany. Menová a finančná štatistika [online]. Bratislava : 2021. s. 45-46. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/documents/statist/met/sekt_man.pdf

⁷ SABAYOVÁ, Mária, PRESPERÍNOVÁ, Marianna. *Ekonomika a financie verejného sektora* [online]. Bratislava : APZ, 2018. s. 23-24. ISBN 978-80-8054-776-9. Dostupné na: https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/KSV/EFVS%202018%20Sabayov%C3%A1%20Presper%C3%ADnov%C3%A1%20_elektr..pdf

nástroja finančnej politiky. V moderných teóriách o finančných rozpočtoch sa hovorí o piatich funkciách štátneho rozpočtu, ktoré spĺňa:

- Alokačná funkcia – štát predstavuje určitý produkčný subjekt, ktorý prostredníctvom štátneho rozpočtu alokuje zdroje na zabezpečovanie verejných statkov pre obyvateľov krajiny. Pri tomto rozdeľovaní zohráva dôležitú úlohu sociálny charakter a problém efektívnosti a ekonomickej rovnováhy, s ktorým sa musí vláda vysporiadať. Táto funkcia sa napĺňa pomocou výdavkovej stránky rozpočtu, z ktorej väčšina prostriedkov putuje do verejného sektora.
- Distribučná funkcia – spája sa s efektívnym prerozdelením národného dôchodku. Jej cieľom je zmiernovať rozdiely a sociálne nerovnosti v krajine. Môžeme povedať, že ide o prerozdelenie časti bohatstva od bohatšieho obyvateľstva k chudobnejšej vrstve spoločnosti.
- Stabilizačná funkcia – na rozdiel od prvých dvoch funkcií nie je zameraná čisto na mikroekonomické faktory, ale jej poslaním je sledovať aj makroekonomické ciele. Jej úlohou je sledovanie stavov danej ekonomiky a tlmenie nepriaznivých stavov, čo dosahuje pomocou rozpočtov a spoluprácou s finančnou politikou.
- Regulačná funkcia – uplatňuje sa počas nepriaznivých období v ekonomike, kedy dochádza k nerovnováhe a sú potrebné určité stimuly. Prejavuje sa priamymi štátnymi zásahmi a rozličnými trhovými reguláciami v súkromnom sektore (miera zamestnanosti, ceny tovarov/služieb, minimálne mzdy a pod.).
- Signalizačná funkcia – jej úlohou je kontrola a dohľad nad príjmami, ktoré plynú do štátneho rozpočtu na jednej strane, ale aj spôsobom nakladania s výdavkami na strane druhej.⁸

1.4 Miestna samospráva

Pod pojmom miestnej samosprávy chápeme jedinečné druhy špecifických subjektov verejného sektora, ktoré boli v rozličných štátoch vytvorené viacerými spôsobmi:

- Cez národnú ústavu (napr. v Dánsku, Francúzsku, Indii, Japonsku)
- Pomocou štátnej ústavy (napr. Spojené štáty americké)
- Legislatívnou formou vyššej úrovne ústrednej vlády (napr. Slovenská republika, Česká republika, Spojené kráľovstvo)
- Cez legislatívu provincie (napr. Pakistan)

---

⁸ BELIČKOVÁ, Kornélia, NEUBAUEROVÁ, Erika, BOÓR, Matej. Rozpočtová teória, politika a prax. 2. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2020. s. 81-85. ISBN 978-80-7598-630-6.

- Pomocou výkonného nariadenia (napr. Čína)

Poslaním týchto špecifických inštitúcií je poskytovanie objemu rozličných služieb, ktorých hlavnou úlohou je uspokojovanie potrieb občanov na príslušnom, pomerne geograficky malom vymedzenom území.⁹

Miestnu samosprávu chápeme ako termín, ktorý je opozitom centrálnej správy, ktorú na danom území vykonáva štát. Dôvodom je, že miestna samospráva sa vo svojich určitých kompetenciách prezentuje svojou výlučnou samostatnosťou, na rozdiel od štátnej správy, ktorá je kompetenčne priviazaná na príslušné orgány, ktoré štát spravujú. V rámci zachovania demokracie a správneho chodu samosprávneho subjektu však je v centrálnej kompetencii a povinnosti zavádzať rozličné previerky a dozor nad danými územnými jednotkami. Všetky tieto revízie však musia rešpektovať legislatívne rámce fungovania samospráv vymedzené zákonom.¹⁰

Dôležitým poznatkom je, že na spravovaní miestnej samosprávy sa podieľajú jej občania, ktorých môžeme charakterizovať aj ako subjekt správy. Od výšky ich vplyvu a angažovanosti závisí jej budúci vývoj a stav. Z tohto tvrdenia vychádza aj celkový cieľ fungovania a existencie samosprávy ako subjektu, ktorým by primárne malo byť zvyšovanie životnej úrovne obyvateľov, ich celkového blahobytu a orientovanie na ich celkové ponímanie bývania a žitia na danom území.¹¹

1.4.1 Obce a mestá

Mestá a obce označujeme v terminológii ako primárne jednotky prislúchajúce a spadajúce pod miestnu samosprávu.

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. je obec právnickou osobou, ktorá sa vyznačuje svojou samostatnosťou a autonómnym rozhodovaním o majetku a príjmoch, ktoré jej náležia. Ide o samosprávny územný celok spadajúci pod Slovenskú republiku vyznačujúci sa vymedzeným katastrálnym územím, ktorý združuje všetky osoby s trvalým pobytom v danej oblasti. Medzi jej úlohy a zameranie patrí všeobecný rozvoj spravujúceho územia a vypočítanie rôznorodých potrieb jej obyvateľov a ich následné interpretovanie a realizácia v praxi. Na jej spravovaní sa podieľajú občania danej obce tromi základnými spôsobmi:

⁹ SHAH, Anwar. Local Governance in Industrial Countries. Public Sector Governance and Accountability [online]. Washington, DC : World Bank, 2006. s. 1-2. ISBN 0-8213-6328-X. Dostupné na: <http://hdl.handle.net/10986/7108>

¹⁰ SISKOVIČ, Štefan. Dva pohľady na pojem samosprávy [online]. Katowice : Z Dziejów Prawa. 2018. s. 5. ISSN 2353-9879. Dostupné na: <https://bibliotekanauki.pl/articles/782673.pdf>

¹¹ KOVÁČOVÁ, Natália, KOVÁČOVÁ, Simona. Špecifiká miestnej samosprávy Slovenskej republiky a vybraných krajín stredoeurópskeho priestoru. Sládkovičovo : Vysoká škola Danubius, 2022. s. 18-20. ISBN 978-80-8167-089-3.

- Pomocou orgánov obce
- Cez miestne referendum
- Zhromaždením obyvateľov danej obce¹²

Z údajov dostupných na Štatistickom úrade Slovenskej republiky vyplýva, že celé územie Slovenska je rozdelené na 2890 obecných jednotiek. Ak túto štatistiku rozšírime o mestské časti v Bratislave (17 jednotiek) a Košiciach (22 jednotiek), dostávame sa k číslu 2927 samosprávnych obcí. Zo štatistík z roku 2022 však vychádza, že z tohto počtu obcí má až 2452 obcí (83,8 %) počet obyvateľov menej ako dve tisíc a dokopy v tomto počte obcí žije iba 1 651 561 ľudí. Tento údaj nepredstavuje ani tretinu z celkového počtu obyvateľov Slovenskej republiky (5 431 752 v roku 2022).¹³

Okrem pojmu obec rozlišujeme v Slovenskej republike aj pojem mesto. Z počtu 2890 obecných jednotiek je u nás aktuálne vyhlásených 141 za mestá. Vyhlásenie nového mesta je v schvaľovacej právomoci Národnej rady Slovenskej republiky na návrh vlády vždy k prvému januáru roka. Vláda tento návrh podáva na základe žiadosti od obce, ktorá má záujem byť vyhlásená za mesto. Taká obec musí na vyhlásenie splniť viacero podmienok, ktoré delíme na fakultatívne a obligatórne. Jedinou fakultatívnou podmienkou je, že v obci ma trvalý pobyt viac ako päť tisíc obyvateľov. Medzi viaceré obligatórne podmienky, ktoré musí kandidátna obec spĺňať k vyhláseniu patria:

- Obec sa zaraďuje medzi kultúrne, administratívne a hospodárske centrá života, prípadne patrí ku kúpeľným miestam alebo strediskám cestovného ruchu
- Aktívne zabezpečovanie služieb nie len pre svojich obyvateľov, ale aj obyvateľov susedných a blízkych obcí
- Má zriadené dopravné spojenia s blízkymi obcami v okolí
- Aspoň určitá časť obce je charakterizovaná mestským profilom zástavby

1.4.2 *Obecný rozpočet*

Obecný rozpočet môžeme charakterizovať ako fundamentálny inštrument celého hospodárenia samosprávneho subjektu v aktuálnom rozpočtovom roku, ktorý sa zhoduje s kalendárnym rokom. Zaraďujeme ho do celkového rozpočtu verejnej správy a pre obec je charakteristický svojou samostatnosťou jej financovania. Prostredníctvom tohto rozpočtu sa spravuje celkové hospodárenie funkcií a úloh, ktoré má obec počas rozpočtového obdobia

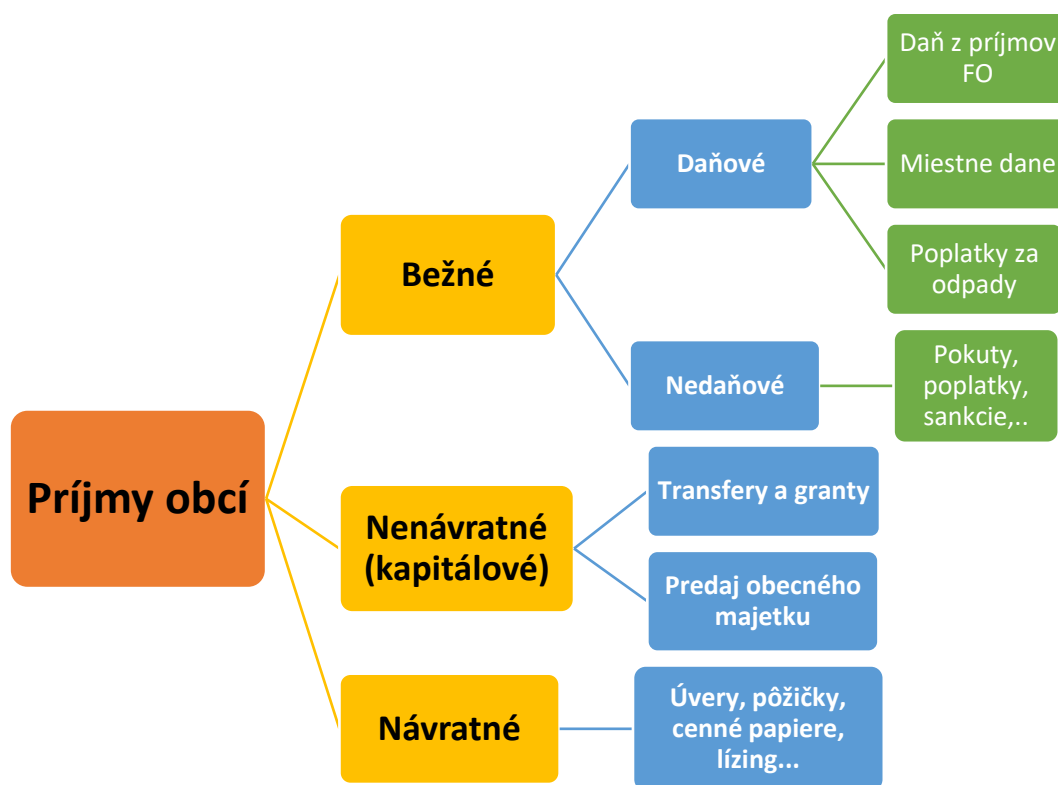
¹² Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Prvá časť [online]. Dostupné na: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/369/>

¹³ Štatistický úrad SR [online]. Dostupné na: www.statistics.sk

naplniť. Zostavovanie rozpočtu prebieha na bežnej úrovni, kde sa počíta s bežnými príjmami a výdavkami na aktuálny rozpočtový rok, a na investičnej úrovni, kde sa spomínané strany kalkulujú na dlhší časový úsek. Spravidla sa realizuje takzvané viacročné rozpočtovanie na dobu najbližších troch rokov.¹⁴

1.4.2.1 Príjmy obecného rozpočtu

Na realizáciu svojej činnosti musia mať obce dostatočne veľký objem príjmov. Tie sa dajú členiť z rôznych hľadísk, v prvom rade na vlastné príjmy danej samosprávy a príjmy, ktoré obec získava z cudzích zdrojov. Všeobecne predstavujú vlastné zdroje v peňažnom vyjadrení väčšinou časť príjmov slovenských územných jednotiek. Pri cudzích zdrojoch je dôležité rozdeliť ich na tie, ktoré obec získava v podobe darov od vyšších vládnych úrovní, tie sa označujú ako dotácie alebo granty, a návratné zdroje v podobe pôžičiek a úverov, ktoré musí v stanovený čas vrátiť. Schematicky môžeme podľa L. Cíbika znázorniť príjmy obcí takýmto spôsobom:¹⁵

Obrázok 2: Štruktúra príjmov obcí a miest. Vlastné spracovanie podľa: CÍBIK, Lukáš. Komunálna samospráva na Slovensku optikou verejnej správy: Financovanie komunálnej samosprávy [online]. Trnava : UCM v Trnave, 2019. s. 41-42. ISBN 978-80-572-0022-2.

¹⁴ Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Druhá časť [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/583/>

¹⁵ CÍBIK, Lukáš. Komunálna samospráva na Slovensku optikou verejnej správy: Financovanie komunálnej samosprávy [online]. Trnava : UCM v Trnave, 2019. s. 41-42. ISBN 978-80-572-0022-2. Dostupné na: https://fsvucm.sk/wp-content/uploads/2023/01/komunalna-samosprava_kolektiv-autorov.pdf

1.4.2.2 Nákladové položky obecného rozpočtu

Podľa D. Koreňová (2022) „výdavky územnej samosprávy sú vždy limitované príjmovou časťou rozpočtu. To znamená, že obce aj samosprávne kraje musia racionálne vynakladať svoje prostriedky.“¹⁶

Z databázy Ministerstva financií Slovenskej republiky za kalendárny rok 2022 vyplýva, že obecné jednotky na Slovensku mali sumárne rozpočtovo naplánované výdavky vo výške viac ako 4,76 miliárd eur a túto sumu nakoniec v rozpočtovom roku prekročili o takmer 600 miliónov eur na finálnu nákladovú sumu 5,18 miliárd eur. Jednoznačne najvyššou nákladovou položkou boli administratívne náklady na správu obce, konkrétne mzdové položky, poisťné, odvody do sociálnej a zdravotnej poisťovne a ostatné vyrovnania. Číselne sa jednalo o sumu prevyšujúcu 2,75 miliárd eur, čo percentuálne činilo takmer 54 percent celkových výdavkov obcí. Ďalšími významnými nákladovými položkami samospráv sú výdavky na tovary a služby, z ktorých najvýznamnejšie sú materiálové výdavky, rôzne druhy poplatkov za vodu, cestné komunikácie, energie, a taktiež výdavky na rôzne údržbové práce. Dôležité je spomenúť aj transferové platby pre rôzne občianske združenia a neziskové organizácie, ktoré sa vyšplhali na vyše 800 miliónov eur, čo je takmer 17 percent. Na splácanie pôžičiek a úverov putovalo viac ako 15 miliónov eur.¹⁷

Základnou formou klasifikovania výdavkov samospráv na Slovensku je aj štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy, ktorá sa označuje skratkou COFOG. Primárnou úlohou tejto klasifikácie, ktorá sa označuje aj ako funkčná klasifikácia, je štatistické zisťovanie údajov z oblasti verejného sektora, čo umožňuje ich následné globálne porovnávanie. Klasifikácia metodicky rozdeľuje výdavky na desať hlavných funkcií, ktorým prislúchajú:¹⁸

- Všeobecné verejné služby
- Verejný poriadok a bezpečnosť
- Obrana
- Ekonomická oblasť

¹⁶ KOREŇOVÁ, Darina. Vybrané kapitoly z verejných financií II [online]. Košice : Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2022. s. 57. ISBN 978-80-574-0104-9. Dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/fvs/vybrane-kapitoly-z-verejnych-financii-2.pdf>

¹⁷ Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2022 [online]. s. 12. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/24/Vyhodnotenie_vysledkov_rozpocetoveho_hospodarenia_obci_a_vyssich_uzemnych_celkov_za-rok-2022.pdf

¹⁸ Classification of the functions of government (COFOG). Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics [online]. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2019. s. 198-229. ISSN 2315-0815. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10142242/KS-GQ-19-010-EN-N.pdf/ed64a194-81db-112b-074b-b7a9eb946c32?t=1569418084000>

- Ochrana životného prostredia
- Bývanie a občianska vybavenosť
- Zdravotníctvo
- Rekreácia, kultúra a náboženstvo
- Vzdelávanie
- Sociálne zabezpečenie

Prenesením tejto metodiky na samosprávy Slovenskej republiky sme na základe údajov zverejňovaných spoločnosťou INEKO zistili, že v roku 2022 obce sumárne míňali najviac nákladov na odvetvie vzdelávania, ktorých výška je takmer na úrovni 40 percent. Ďalšími hlavnými výdavkovými položkami funkčnej klasifikácie sú výdavky na všeobecné verejné služby (16,6 percenta) a ekonomickú oblasť (14,3 percenta). Naopak medzi najmenej financované funkcie patrili obrana (0,1 percenta), verejný poriadok a bezpečnosť (1,3%) a oblasť zdravotníctva (2,5 percenta).¹⁹

1.4.3 Odmeňovanie starostov a primátorov

Podľa zákona č. 253/1994 Z. z. sa mesačné platy starostov obcí a primátorov miest každý rok vypočítavajú podľa súčasnej priemernej mesačnej mzdy, ktorá bola vyčíslená v národnom hospodárstve za minulý kalendárny rok. Táto suma sa následne násobí príslušným obecným koeficientom, ktorý obci prislúcha na základe jej počtu obyvateľov s trvalým pobytom. Údaje o počte obyvateľov sú čerpané zo Štatistického úradu SR. V praxi sa počíta s nasledovnými koeficientami:

Počet obyvateľov obce/mesta		Koeficient
Od	Do	
1	500	1,65
501	1 001	1,83
1 001	3 000	2,20
3 001	5 000	2,41
5 001	10 000	2,60
10 001	20 000	2,81
20 001	50 000	3,21
50 001	100 000	3,54
100 001		3,98

Tabuľka 1: Odmeňovanie starostov a primátorov. Vlastné spracovanie podľa: Zákon č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest. Druhá časť [online].

¹⁹ INEKO. Hospodárenie samospráv 2022. Výdavky (vo funkčnej klasifikácii) [online]. Dostupné na: <https://www.hospodarenieobci.sk/>

Spomínaný tabuľkový plat je však iba základným platom na výplatnej páske starostu. V právomoci obecných zastupiteľstiev je na základe rokovaní a hlasovania upraviť a zvýšiť tento základný plat starostu alebo primátora danej obce až do výšky 60 percent. Špecifickým prípadom sú takzvaní úväzkoví starostovia, ktorí nevykonávajú prácu v maximálnom rozsahu (40 hodín týždenne), ale iba na určitý počet hodín, napríklad polovičný úväzok. V takomto prípade sa vypočítava pomerná výška platu na základe veľkosti úväzku, avšak jeho plat nemôže byť nižší ako minimálny možný plat, ktorý je súčinom základného platu v danej veľkostnej kategórii obce a koeficientu 0,3.²⁰

1.5 Decentralizácia

Pod pojmom decentralizácia rozumieme odľahčenie určitých kompetencií štátnej moci a ich presun k nižším vládnym úrovňam, konkrétne k miestnym samosprávam. Je dôležité poznamenať, že nejde len o presun konkrétneho centra moci na politickej úrovni, ale týka sa aj presunu kompetencií ekonomického a správneho charakteru. Účelom tohto procesu je dosiahnutie možnosti rozhodovania k tým ľuďom, ktorí sú otázkami tohto rozhodovania najviac dotknutí a vylepšovanie celkovej úrovne vládnutia a prosperity danej krajiny. Výsledkom decentralizácie by malo byť vytvorenie transparentnej, občiansky blízkej a spoločensky vítanej miestnej samosprávy. Jej fungovanie je však podmienené aj adekvátnym presunom peňažných zdrojov smerom zo štátnej moci.²¹

Na základe týchto informácií vieme rozlišovať pojem decentralizácie na jej tri základné podoby a formy:

- Administratívnu: pri tomto type ide o presun administratívnych kompetencií, funkcií a záležitostí na rôznych úrovniach verejnej správy smerom od najvyššej úrovne k nižším vládnym úrovňam.
- Politickú: týka sa presunu určitých právomocí, hlavne rozhodovacích, do rúk obyvateľov, ktorých sa dotýkajú. Pri prenesení na situáciu miestnej samosprávy ide o participujúcich občanov a ich volených zástupcov, ktorí sú najlepšie uvedomelí o miestnych pomeroch a majú k nim najbližšie. Túto funkciu môžeme nazývať aj demokratickou.

---

²⁰ Zákon č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest. Druhá časť [online]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1994-253#cast2>

²¹ KRNÁČ, Jozef. Scientific papers of the University of Pardubice. Series D : Ekonomika miestnej samosprávy v procese decentralizácie verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky [online]. Pardubice : Faculty of Economics and Administration, 2007/11. s. 3. ISSN 1211-555X. Dostupné na: <https://dk.upce.cz/handle/10195/32419>

- Fiškálnu: jedna z najdôležitejších foriem decentralizácie, ktorej cieľom je zabezpečiť zdroje, pre správne fungovanie nižších vládnych úrovní. Ide o presun finančných zdrojov a s nimi spojených právomocí, ako sú napríklad zdaňovanie a tvorba príjmov smerom od centrálnej vlády na nižšie vládne úrovne.²²

1.6 Fragmentácia a konsolidácia obecnej štruktúry

V slovenských pomeroch sa stretávame čoraz viac s pojmom fragmentácia, ktorému často pripisujeme aj prívlastok „problém“. Jedná sa o takzvaný problém rozdrobenosti obecnej štruktúry, ktorý súvisí s vysokým množstvom obecných jednotiek na Slovensku, ktorých priemerný počet obyvateľov je veľmi nízky. Viac ako 80 % z celkových 2927 obcí na Slovensku je na úrovni menej ako dve tisíc obyvateľov, čo radí Slovensko medzi najviac fragmentované štáty v celej Európskej únii. Medzi problémy, ktoré pri týchto mikro obciach vznikajú patrí najmä neschopnosť naplňať veľké množstvo kompetencií, ktoré obciam na Slovensku prislúchajú, čo súvisí s malým množstvom zdrojov, ktorými obce disponujú. Tieto obecné jednotky totiž mívajú väčšinou väčšiu časť svojich príjmov iba na administratívnu správu obce (platy, odvody,...), čo výrazne obmedzuje ich možné napredovanie a zveľádovanie. Z tohto dôvodu sa snažia autori nájsť odpoveď na otázku, aká by mala byť minimálna potrebná veľkosť obce, ktorá by vedela adekvátne spĺňať všetky svoje kompetencie a služby pre občanov. Viaceré krajiny vo svete sa snažia problém malých obcí riešiť rôznymi zlučovacími reformami, ktorými chcú dospieť k čo najväčšej efektívnosti svojich územných štruktúr. Slovenská republika k týmto reformám zatiaľ nepristúpila.²³

Podľa R. Brixa sa dá problém fragmentácie na Slovensku riešiť 3 rozličnými formami:

- Ponechať súčasný stav fragmentovaný stav obcí tak, ako je
- Rôzne formy medziobecnej spolupráce
- Zlučovanie obcí (tzv. konsolidácia)²⁴

²² GREGERSEN, Hans M. a kol. The Politics of Decentralization : Forest Governance in Federal Systems: An Overview of Experiences and Implications for Decentralization [online]. London : Routledge, 2005. s 3-7. ISBN 9781849773218. Dostupné na: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781849773218-3/forest-governance-federal-systems-overview-experiences-implications-decentralization-hans-gregersen-arnoldo-contreras-hermosilla-andy-white-lauren-phillips>

²³ BRIX, Richard. Sídlná štruktúra Slovenskej republiky a možnosti riešenia malých obcí. In Online vzdelávanie vo verejnej správe v čase pandémie : Recenzovaný vedecký konferenčný zborník [online]. Trnava: Fakulta sociálnych vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2020. s. 5-11. ISBN 978-80-572-0091-8. Dostupné na: https://fsvucm.sk/wp-content/uploads/2023/01/ONLINE-VZDELAVANIE_FINAL-na-web.pdf

²⁴ BRIX, Richard. Problematika fungovania malých obcí. Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2024. s. 62-88. ISBN: 978-80-572-0428-2.

Konsolidačnú reformu obecnej štruktúry môžeme charakterizovať ako určitú formu spájania menších samosprávnych jednotiek, ktoré nevedia adekvátne naplňať svoje pridelené funkcie, do väčších celkov a zoskupení. Táto reforma sa dá vo všeobecnosti riešiť dvoma spôsobmi:

- Zlučovaním samospráv - pri ktorom by sa na Slovensku znižoval počet obcí tým, že by sa menšie jednotky spájali do väčších, optimálne veľkostných celkov. Problémom odmietavého postoja samospráv k tejto forme je, že strácajú politickú autonómiu a zachová sa iba ich určitý symbolický formát.
- Združovanie samospráv – touto formou sa obce môžu na základe dobrovoľnosti založenej na spolupráci zlučovať do tzv. medziobecných spoluprác a spoločenstiev, pri ktorých nezaniká politická autonómia.²⁵

1.7 Štúdie zaoberajúce sa konsolidáciou obecnej štruktúry

Problematikou súčasného stavu obecných štruktúr, konsolidačných reforiem a všeobecných názorov na konsolidáciu obecnej štruktúry sa zaoberali viacerí domáci aj zahraniční autori.

M. Klobučník a kol. (2018) vo svojom výskume porovnávali názory starostov a primátorov slovenských obcí na ich prípadnú konsolidáciu. Na tomto výskume sa podieľalo vyplnením online dotazníka 950 respondentov. Analýzou dospeli k záverom, že viac ako tri štvrtiny štatutárnych zástupcov obcí vnímajú zlučovacie reformy negatívnym spôsobom a sú proti. Odmietavými názormi sa prezentovali hlavne predstavitelia z menších jednotiek, avšak so zvyšujúcim sa počtom obyvateľov obcí a neskôr miest sa názory začali meniť a prechádzať k druhej strane problematiky. K hlavným argumentom, ktoré boli proti tejto forme zlučovania menované, boli hlavne strata identity samosprávy, rivalita medzi obcami, ale taktiež aj obavy z objektívneho financovania menších obcí a negatívne skúsenosti z histórie (strediskové obce). Autori vyslovili v závere tvrdenie, že podľa ich názoru nie je Slovenská republika pripravená k zmenám na celoplošnej úrovni a priklonili sa k názorom väčšiny štatutárov, ktorí si vedia zlučovanie predstaviť skôr na báze dobrovoľnosti.²⁶

---

²⁵ LOVACKÁ, Stela. Geografické aspekty komunálnej reformy na Slovensku – empirický príklad funkčného mestského regiónu Prešov. In: *Geographia Cassoviensis : Recenzovaný vedecký časopis* [online]. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009/01. s. 7-8. ISSN 1337 – 6748. Dostupne na: <https://gcass.science.upjs.sk/gc2009-1>

²⁶ KLOBUČNÍK, Michal a kol. Negatívne aspekty zlučovania obcí v rámci komunálnych reforiem – perspektíva na príklade Slovenskej republik. In: *Sociológia - Slovak Sociological Review*, vol. 50, no. 4. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 2018. s 448-481. ISSN 0049-1225.

K podobným názorom starostov dospel vo svojom výskume aj R. Solej (2023), ktorý pracoval so vzorkou 448 respondentov. Okrem spomínaných obáv však pribúda aj obava z prítomnosti rómskej komunity, ktorá sa nachádza vo vedľajšej obci. Podľa výsledkov výskumu je väčšina obcí (70 %) zapojená do určitej formy medziobecnej spolupráce, avšak ochota konsolidácie je na oveľa nižšej úrovni. Okrem iného zisťoval aj názory na optimálnu veľkosť obce, ktorá podľa štatutárov menších obcí je na úrovni do 500 obyvateľov. Väčšie obce však vo výskume uvádzajú veľkosť do 2000 obyvateľov. V prípade výskumnej otázky ohľadom doby, kedy by mohlo dôjsť k spomínanej konsolidácii obcí, takmer 40 percent respondentov označilo možnosť, že k tomu nikdy nedôjde. Podobný počet respondentov však pripúšťa, že k tejto reforme môže dôjsť v najbližších desiatich rokoch.²⁷

G. Turley a kol. (2018) sa vo svojej štúdií zaoberali výslednými efektami konsolidačnej reformy miestnej samosprávy v Írsku z roku 2014, ktorou centrálna vláda znížila počet miestnych jednotiek zo 114 na 31 miestnych úradov. Cieľom tejto reformy bolo zefektívnenie chodu miestnej samosprávy, zjednotenie poskytovania jej služieb a dosiahnutie úspory nákladov. V sledovanej štúdií autori porovnávali dáta z období pred uskutočnením reformy a dáta 2 roky po reforme. Z výsledkov vyplýva, že reforma nepriniesla očakávaný efekt z pohľadu úspory nákladov. Autori vyslovili názor, že k reformám v oblasti miestnej samosprávy v Írsku by sa nemalo v budúcnosti pristupovať celoplošne, ale skôr individuálne. Pre budúce formy zlučovania odporúčajú individuálne posúdenie a prikláňajú sa skôr k určitým formám aliancií a medziobecných spoluprác.²⁸ Sledovaná štúdiá sa však náročnejšie porovnáva s pomermi v Slovenskej republike, keďže Írsko patrí napriek podobnej celkovej veľkosti populácie k najcentralizovanejším krajinám Európy s najvyšším priemerným počtom obyvateľov na municipalitu.

A. Moisis (2015) sa vo svojej štúdií venoval neúspešnej reforme miestnej samosprávy vo Fínsku, ktorú iniciovala vláda v roku 2011. Reforma bola po štyroch rokoch nakoniec ukončená bez žiadúceho výsledku. Pôvodným zámerom vládnej garnitúry bolo centrálnym nariadením postupne znížiť počet municipalít z 320 na približne 70 a dosiahnuť tým lepšiu efektívnosť a zlepšenie ekonomickej situácie verejnej správy. Autor sa vo svojej štúdií snaží nájsť príčiny neúspechu tejto reformy. Keďže municipálne jednotky vo Fínsku

---

²⁷ SOLEJ, Rastislav. Fragmentácia a konsolidačná reforma na Slovensku. In Acta academica karviniensia : Recenzovaný vedecký časopis [online]. 2023. Volume XXIII(1). s. 94-104. Dostupné na: https://aak.slu.cz/artkey/aak-202301-0008_fragmentacia-a-konsolidacna-reforma-na-slovensku.php

²⁸ TURLEY, Gerard a kol. Optimum Territorial Reforms in Local Government: An Empirical Analysis of Scale Economies in Ireland. In The Economic and Social Review : Recenzovaný vedecký časopis [online]. 2018. Vol. 49 No. 4. s. 463-488. Dostupné na: <https://www.esr.ie/article/view/1034>

majú veľmi silné postavenie, táto radikálne koncipovaná reforma prišla do rozporu s veľkou radou nevôle. Problémom bolo aj jej zlé načasovanie, keďže nasledovala hneď po prvej dobrovoľnej reforme zlučovania obcí, a taktiež nedostatočná sila vlády, ktoré nebola v názoroch jednotná. Autor v práci taktiež porovnáva viaceré vládne reformy vo Fínsku na základe ich finálneho efektu a úspešnosti a vyslovuje tvrdenia, že na úspešných reformách sa podieľali a pripravovali ich odborníci v daných oblastiach. Politici a štátni úradníci sa do rozhodovacieho procesu zapojili až na záver. Reformu miestnej samosprávy však od samého začiatku riadili a koncipovali politici a štátni úradníci, ktorí v názoroch neboli jednotní, a to je jeden z hlavných dôvodov prečo sa reforma neujala.²⁹

---

²⁹ MOISIO, Antti. What makes a local government reform successful? The Finnish experience. In *Institutions of Intergovernmental Fiscal Relations* [online]. Paríž: OECD Publishing, 2015. s. 181-197. ISSN 2225-4056. Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/institutions-of-intergovernmental-fiscal-relations_9789264246966-en

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce je analyzovanie a porovnanie nákladov obcí na základe ich rozdelenia podľa veľkostných skupín. Špecifické zameranie je kladené na administratívne náklady, z ktorých sa kladie akcent na kategóriu odmeňovania starostov a primátorov spomínaných samospráv. Jednou z hlavných výskumných otázok je, akou váhou sa podieľajú mzdové náklady na výdavkoch obce a aký je ich celkový vplyv na rozpočet obecnej štruktúry podľa veľkosti sledovanej obce. Vhodnou metódou pri charakteristike čiastkových cieľov práce, ktoré vedú k naplneniu hlavných cieľov, je ich rozdelenie podľa kapitol, ktorým prislúchajú:

čiastkové ciele teoretickej časti:

- definovanie pojmov verejných financií a verejnej správy,
- definovanie miestnej samosprávy a jej druhov,
- charakteristika obcí a miest v pomeroch Slovenskej republiky,
- charakteristika obecného rozpočtu s analýzou jeho príjmovej a výdavkovej stránky,
- poukázanie na formy a spôsoby odmeňovania starostov a primátorov v SR,
- definovanie decentralizácie a jej foriem,
- charakteristika fragmentácie a konsolidácie obecnej štruktúry,
- priblíženie vedeckých prác, ktoré sa zaoberali tematikou problémov miestnej samosprávy.

čiastkové ciele praktickej časti:

- na základe získaných údajov porovnať nákladové položky vo veľkostne rôznych obecných jednotkách a vyhodnotiť, či sa veľkosťou obce mení výška ich zastúpenia,
- posúdenie aký vplyv majú na platy starostov ďalšie externé faktory (pohlavie, vek, vzdelanie,...),
- zistenie, či má príslušnosť k určitej politickej ideológii vplyv na odmeňovanie,
- vyhodnotenie názorov starostov na tému konsolidácie obecnej štruktúry.

3 Metodika práce a metódy skúmania

V nasledujúcej kapitole si priblížime metódy, na základe ktorých sme dosiahli splnenie čiastkových a hlavných cieľov našej práce a hlbšie ich vysvetlíme. Prvotnou časťou práce bolo teoretické uvedenie pojmovej stránky prislúchajúcej problematiky na základe získanej literatúry z domácich aj zahraničných zdrojov. Uviedli sme pre našu prácu významné pojmy verejných financií, verejnej správy, ale aj miestnej samosprávy, decentralizácie a konsolidácie obcí. Z legislatívny Slovenskej republiky sme upresnili rozdiely medzi obcou a mestom a zadefinovali princípy odmeňovania starostov a primátorov. Ďalej budeme pokračovať metódami, ktoré sme si zvolili pre správne zvládnutie praktickej časti.

3.1 Dáta

Prvotným zdrojom externých dát boli údaje dostupné na stránke hospodarenieobci.sk, ktorú spravuje mimovládna nezisková organizácia INEKO (Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy). Projekt sa venuje zbieraniu údajov o hospodárení samospráv na Slovensku so zameraním na výdavkovú stránku, zadlženosť obcí, ale aj vyhodnocovaniu ich finančného zdravia. Údaje sú primárne čerpané z databázy Ministerstva financií SR (Datacentrum). Tieto údaje sú zozbierané, avšak nie všetky ministerstvom zverejnené. Cieľom je dať tieto údaje do pozornosti spoločnosti a tým docieľiť čo najvyššiu efektívnosť hospodárnosti slovenských samospráv. V našej práci sme používali hlavne údaje týkajúce sa štruktúry výdavkov konkrétnych obcí našej databázy v ekonomickej aj funkčnej klasifikácii.

Vyhovujúcou metódou pre zber a doplnenie údajov boli aj kompletne výsledky komunálnych volieb pre príslušné funkčné obdobie 2022 – 2026. Všetky výsledkové informácie sú dostupné na stiahnutie na stránkach Štatistického úradu Slovenskej republiky. Z daných výsledkov máme na základe kódov obcí k dispozícii údaje o všetkých primátoroch a starostoch, ktorí boli vo voľbách zvolení do úradu samosprávy. Touto metódou vieme zozbierať údaje o veku, dosiahnutom vysokoškolskom titule, politickom subjekte, ktorý vo voľbách reprezentovali, ale aj o zamestnaní, ktoré starosta pri kandidatúre uvádzal.

3.2 Dotazník

Hlavnou metódou zberu údajov potrebných pre naplnenie cieľov bakalárskej práce bol dotazník, ktorý bol na základe elektronickej komunikácie distribuovaný našej cieľovej jednotke skúmania – všetkým 2927 starostom a primátorom obcí a miest v Slovenskej

republike. Dotazník bol pripravený pomocou webovej stránky Microsoft Forms a pozostával z 25 otázok, ktoré boli rozdelené do troch oblastí skúmania.

V prvej sekcii boli zisťované základné informácie o konkrétnej samosprávnej jednotke a starostovi/primátorovi, ktorý je zvolený pre aktuálne funkčné obdobie 2022 - 2026. Otázky sa týkali názvu, veľkosti, krajskej príslušnosti obce a pohlavia, veku, najvyššieho dosiahnutého vzdelania a politickej orientácie starostu obce.

Druhá fáza dotazníku bola zameraná na nákladové položky rozpočtu obcí s upriamením na získanie číselných dát, ktoré sa týkajú administratívnych nákladov obce, zamestnancov obce a ich počtu, mzdových záležitostí a foriem odmeňovania štatutárneho zástupcu v obci.

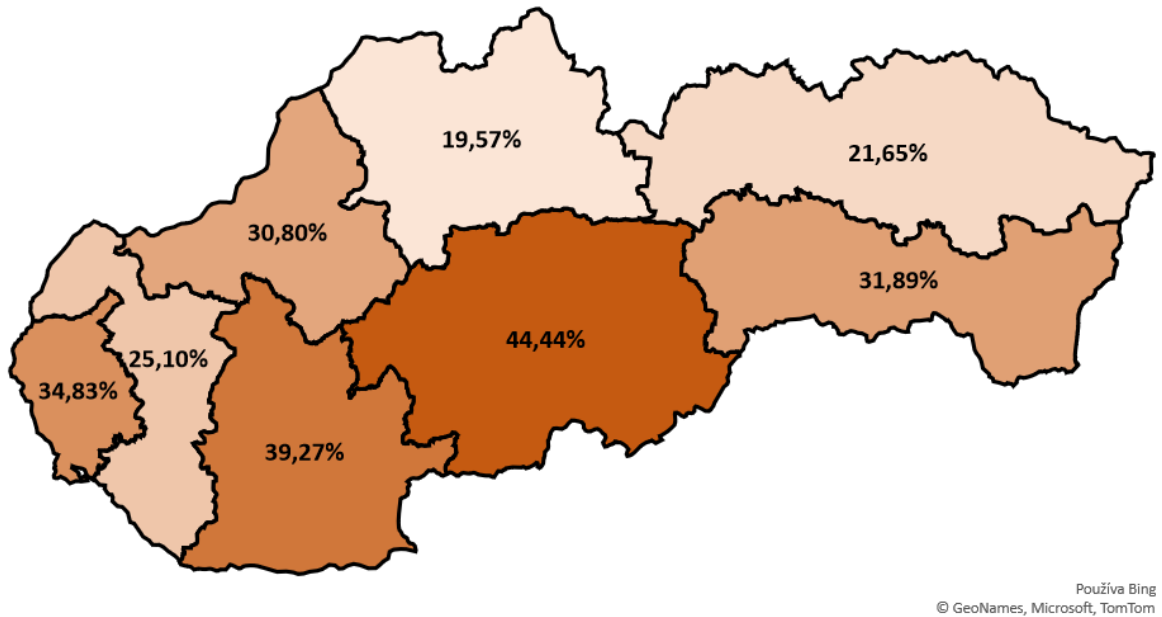
Tretou časťou dotazníka sme chceli rozšíriť databázu o názory starostov a primátorov na rôzne špecifické témy, ktoré sa týkali otázok konsolidácie obcí, podpory samospráv zo strany štátu, krízy, ktoré na obce vplývajú a podobne. Tieto názory sme následne opäť rozdelili podľa veľkostných kategórií obcí.

Zber údajov prebiehal v dvoch vlnách s rozstupom dva týždne. V prvej vlne (13.3.2024) bolo kontaktovaných všetkých 2927 samospráv v Slovenskej republike s prosbou o vyplnenie dotazníka. V druhej vlne (27.3.2024) boli opätovne kontaktované a požiadané o vyplnenie dotazníka všetky samosprávy, ktoré ho v prvej vlne nevyplnili. Zo spomínaného počtu 2927 rozposlaných e-mailov sa k 19.4.2024 vrátilo 869 vyplnení, z ktorých správne vyplnilo a vrátilo dotazník 850 starostov a primátorov, ktorým vyplnenie dotazníka zabralo priemerne dvadsať minút. Vzorka 850 respondentov nám poskytla veľké množstvo kvantitatívnych, ale aj kvalitatívnych údajov, s ktorými sme pracovali pri konštruovaní praktickej časti práce.

3.3 Opis vzorky

850 vyplnení dotazníka predstavuje vyše 29 percentuálnu návratnosť dotazníka, ktorú si vieme rozdeliť aj podľa príslušných krajov, do ktorých dané obecné jednotky spadajú. V percentuálnom rozdelení návratnosti vyhrávajú samosprávy v Banskobystrickom kraji, v ktorom dotazník vyplnilo až 44,44 % všetkých príslušných obcí. Na druhom mieste sa umiestnil Nitriansky kraj s 39,27 percentami. Najmenej vyplnení sme naopak obdržali od samospráv v Žilinskom kraji. Výsledky si môžeme premietnuť na nasledujúcej mape:

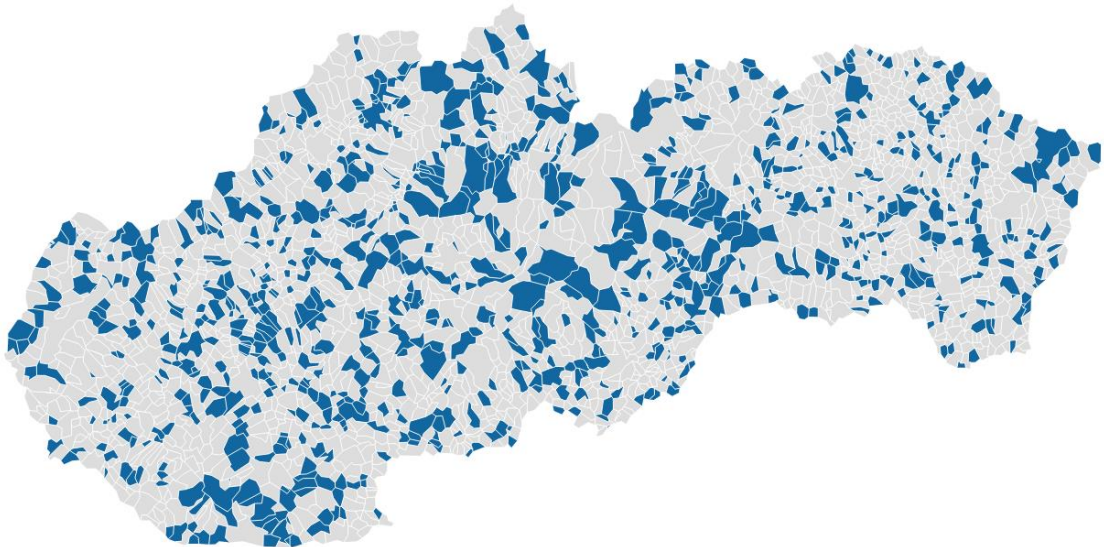
Graf 1: Percentuálna návratnosť dotazníka podľa kraja

Zdroj: Vlastné spracovanie

850 samosprávnych jednotiek, ktoré vyplnili dotazník vieme taktiež rozdeliť podľa ich štatútu na 790 obcí, 50 jednotiek so štatútom mesta a 10 mestských častí. Všetkých týchto 850 respondentov si vieme zobrazit' aj na mape Slovenskej republiky:

Graf 2: Samosprávne jednotky, ktoré vyplnili dotazník

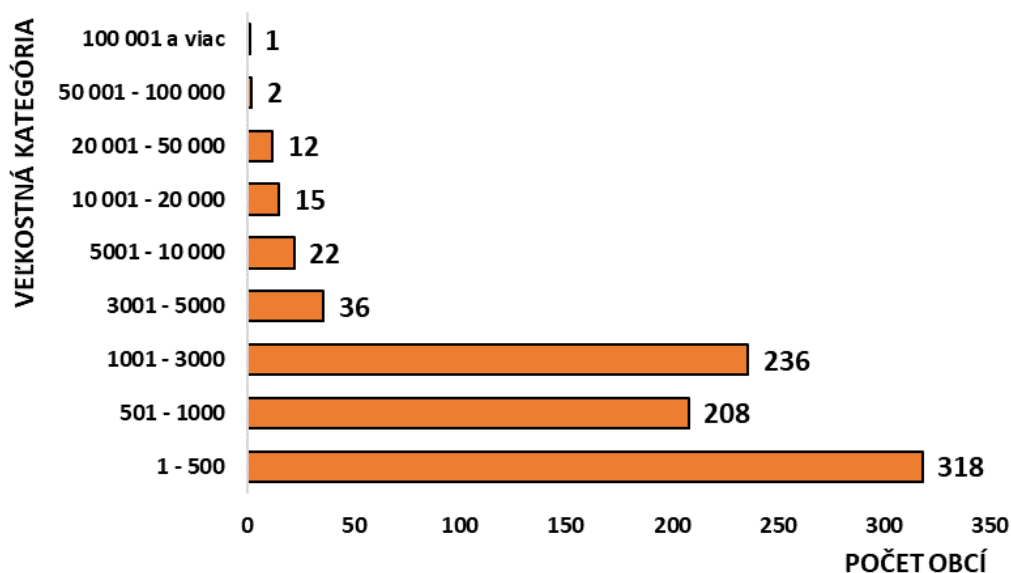

Mapa podľa: ZBGIS® • Vytvorené pomocou Datawrapper

Zdroj: Vlastné spracovanie

Kľúčovým rozdelením a zaradením pre našu prácu je ich veľkostné delenie, ktoré si môžeme zobrazit' na nasledujúcom grafe č. 3. Najviac vyplnení zaznamenali obce s počtom do 500 obyvateľov (37,4 %). Vysokou návratnosťou ďalej disponovali obce vo veľkostných kategóriách 501-1000 (24,5 %) a 1001-3000 obyvateľov (27,8 %). Všetky samosprávy do 3000 obyvateľov spolu predstavujú až 89,7 % respondentov dotazníka. Aj tieto výsledky nám značia a potvrdzujú už predtým spomínanú, značne fragmentovanú obecnú štruktúru Slovenska. Pozitívom pre výsledky práce však je, že na dotazník reagovalo aj viacero veľkoste väčších samosprávnych jednotiek, konkrétne až 52 miest a obcí, ktoré majú viac ako 5000 obyvateľov.

Graf 3: Veľkostné kategórie obcí

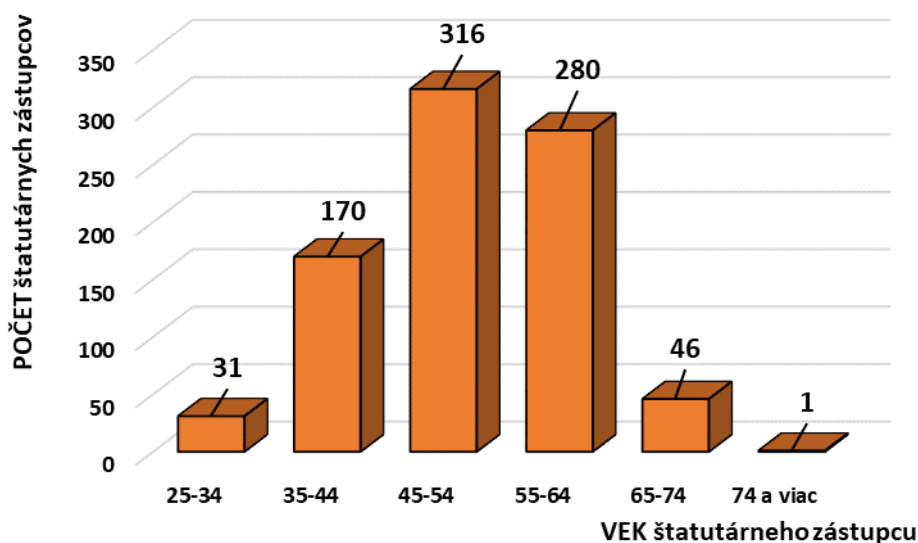

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z opisu obecných jednotiek môžeme plynule prejsť k opisu ich štatutárnych zástupcov, čiže starostov a primátorov. Z celkového počtu štatutárov je 601 mužského pohlavia (70,7 %) a 249 ženského pohlavia.

Podľa veku sme si v našom výskume rozdelili štatutárov na desaťročné úseky, ktoré začínajú od 25. roku života, od ktorého môže každý občan Slovenskej republiky kandidovať v komunálnych voľbách na pozíciu starostu/primátora. Vekové rozdelenie výskumu vidíme na grafe č. 4, z ktorého vyplýva, že štatutárni zástupcovia sú najpočetnejšie zastúpení vo vekových kategóriách 45-54 (37,4 %) a 55-64 (33,2 % respondentov). Na základe týchto výsledkov môžeme tvrdiť, že do vrcholných samosprávnych funkcií sa dostávajú skôr ľudia v strednej vekovej kategórii, ktorí už nadobudli určité životné a pracovné skúsenosti.

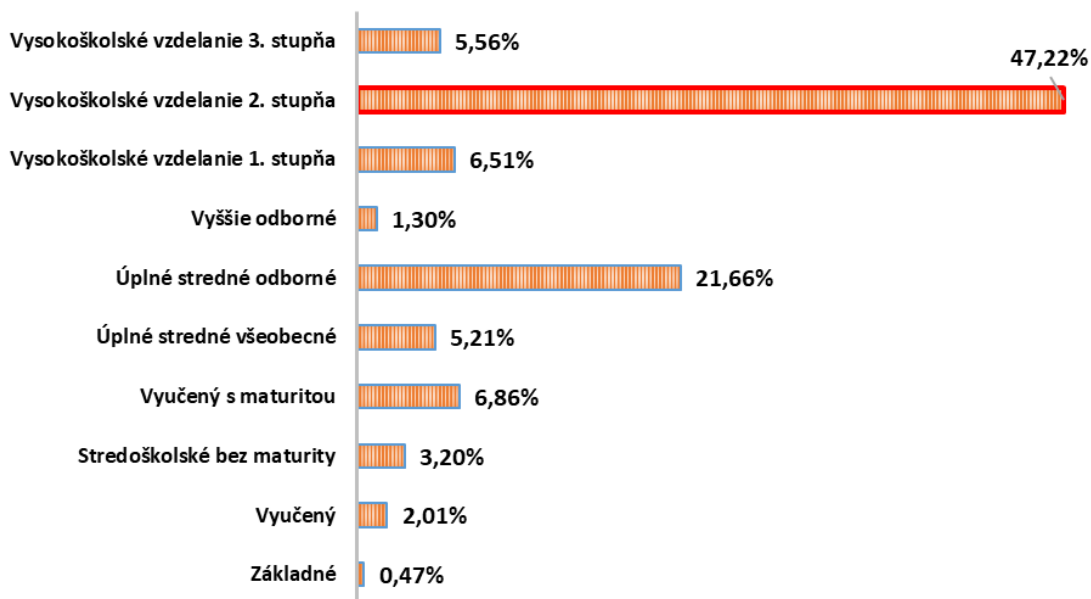
Graf 4: Vek štatutárneho zástupcu obce

Zdroj: Vlastné spracovanie

Dôležitým aspektom pri vykonávaní funkcie štatutárneho zástupcu je aj jeho dosiahnuté vzdelanie. Z výsledkov výskumu vyplýva, že percentuálne až 47,2 % starostov a primátorov na Slovensku má ako svoje najvyššie dosiahnuté vzdelanie druhý stupeň vysokej školy a 59,3 % štatutárov má dosiahnutý nejaký vysokoškolský titul. Druhou najpočetnejšou odpoveďou v dotazníku bolo úplné stredné odborné vzdelanie, ku ktorému sa hlási 183 respondentov (21,7 %).

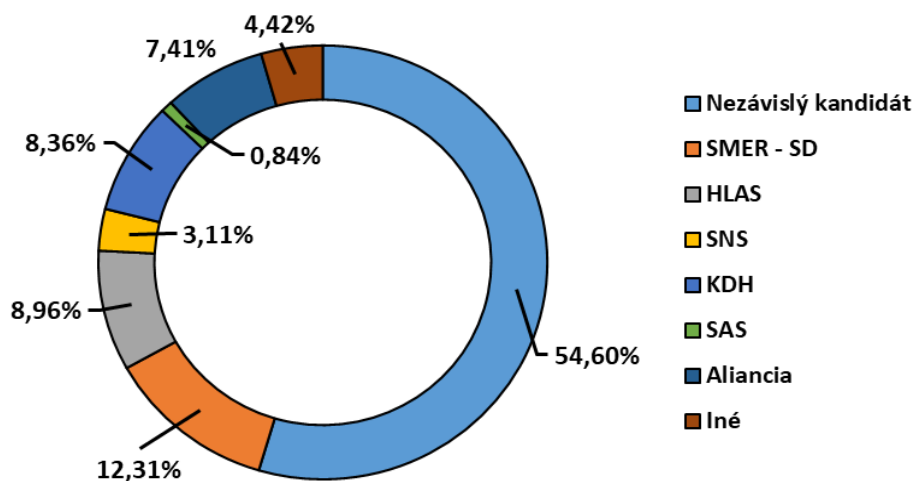
Graf 5: Najvyššie dosiahnuté vzdelanie štatutárneho zástupcu obce

Zdroj: Vlastné spracovanie

Na grafe č. 6 môžeme sledovať politickú príslušnosť štatutárnych zástupcov, ktorú uviedli pri kandidatúre v ich výherných komunálnych voľbách v roku 2022. Najpočetnejšie zastúpenie majú nezávislí kandidáti, ktorí predstavujú viac ako polovicu vzorky (54,6 %). Z politických subjektov sú najviac zastúpení zástupcovia aktuálnych koalíčných strán vlády Slovenskej republiky (v apríli 2024). Nominanti vládnych strán SMER – SD, HLAS a SNS tvoria spolu viac ako 24,3 % respondentov. Početným zastúpením však disponuje aj opozičné politické hnutie KDH (8,36 %) a maďarské hnutie Aliancia (7,41 %), ktoré sa do parlamentu v posledných parlamentných voľbách v roku 2023 nedostalo.

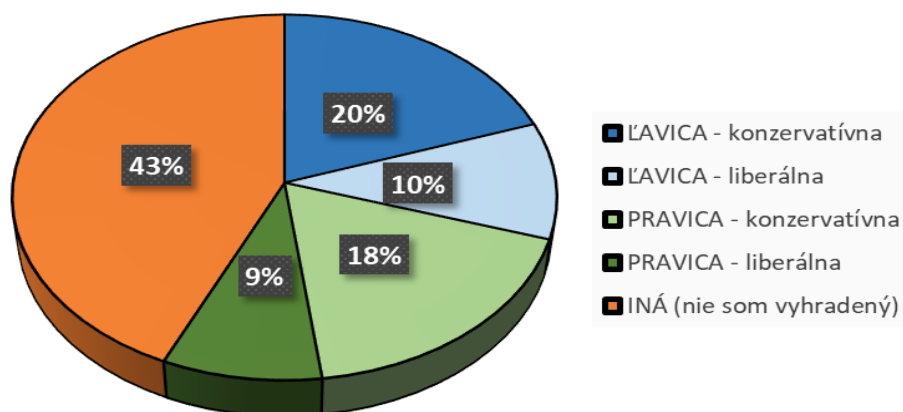
Graf 6: Politická strana/hnutie, za ktoré štatutárny zástupca kandidoval v komunálnych voľbách v r. 2022

Zdroj: Vlastné spracovanie

Keďže komunálne voľby umožňujú štatút „nezávislého kandidáta“, ktorý otázku politickej príslušnosti značne skresľuje, rozhodli sme sa spýtať štatutárov aj na ich politickú ideológiu, ku ktorej inklinujú. Tieto údaje vidíme na grafe č. 7. Dôležitým poznatkom je, že až 43,2 % respondentov označilo možnosť „Iná – nie som jednoznačne vyhradený, iný smer“. Táto možnosť bola do dotazníku pridaná po prvom rozposlaní, kedy viacerí štatutári prejavili negatívny postoj k zodpovedaniu tejto otázky. Jeden zo zástupcov uviedol: „žijeme v politicky veľmi exponovanom prostredí a mať takto špecifikované dáta s možnosťou ich lokalizácie na konkrétnu samosprávu a štatutára, znamená vlastniť kapitál, ktorý je žiaľ možné zneužiť“. Ak však pominieme túto variantu odpovede a nebudeme s ňou uvažovať, najviac štatutárov sa hlási k ľavicovo konzervatívnemu smeru (34,6 %) a celkovo 241 z respondentov (52,7 %) inklinuje k ľavici. Zo všetkých respondentov je približne 66,3 % ladených konzervatívne.

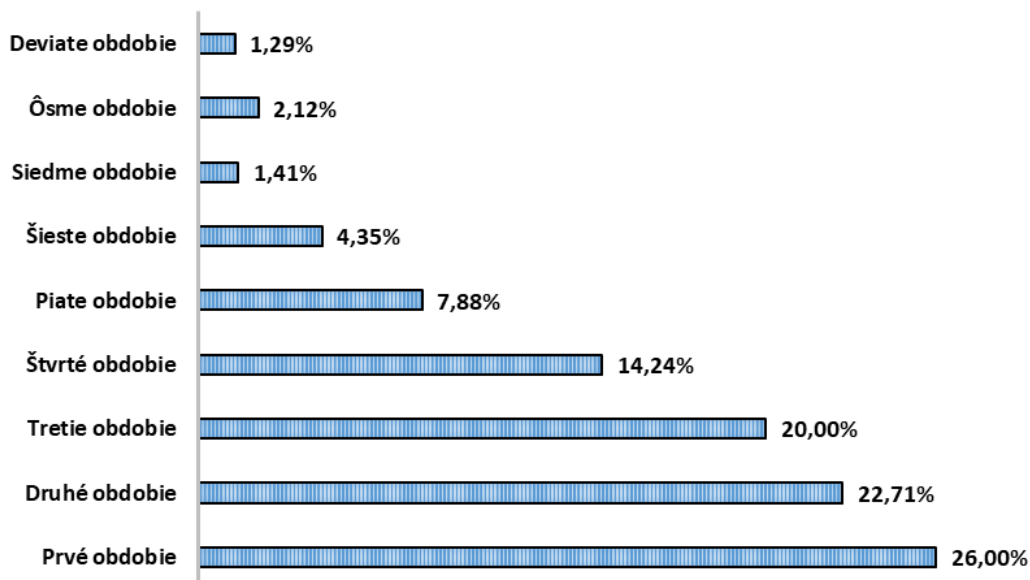
Graf 7: Politická ideológia štatutárneho zástupcu obce

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podľa funkčného obdobia vieme starostov a primátorov rozdeliť do deviatich kategórií, keďže v samostatnej histórii Slovenskej republiky sa od pádu komunizmu konali komunálne voľby deväťkrát. Na základe grafu č. 8 vidíme, že až viac ako 17 % z respondentov je v úrade viac ako štyri obdobia a až 29 z nich zažíva svoje ôsme alebo deviate obdobie.

Graf 8: Funkčné obdobie štatutárneho zástupcu obce

Zdroj: Vlastné spracovanie

4 Výsledky práce

Po predstavení cieľov práce a metodiky jej skúmania, ktorou chceme tieto ciele dosiahnuť môžeme prejsť k opisu výsledkov práce. Tieto výsledky si vieme rozdeliť z hľadiska prehľadnosti na viacero častí. Najprv sa zameriame na odmeňovanie štatutárnych zástupcov a porovnáme možný vplyv rozličných faktorov na percentuálne navýšenie platu a aj na výsledné hrubé mesačné platové ohodnotenia starostov a primátorov obcí a miest na Slovensku. V druhej časti upriamime pozornosť na celkový vplyv a podiel, ktorý predstavujú administratívne a mzdové náklady na rozpočtoch samosprávnych jednotiek a prepojíme dané výsledky s možným rozvojom obecných jednotiek a jeho prípadnými limitáciami. Záverečná časť výsledkov sa orientuje na konkrétne názory respondentov na prípadné zlučovanie obecných štruktúr, foriem tohto zlučovania a porovnania výhod a nevýhod, ktoré by mohla podľa štatutárnych zástupcov priniesť konsolidácia obecnej štruktúry na Slovensku.

4.1 Odmeňovanie štatutárnych zástupcov

V teoretickej časti práce sme si objasnili formu odmeňovania štatutárnych zástupcov a výpočet ich platu. Taktiež sme uviedli, že dôležitou súčasťou finálnej výšky ohodnotenia je aj percentuálne navýšenie platu, ktoré primátorom schvaľuje a nastavuje obecné zastupiteľstvo, a to do maximálnej výšky 60 %. Vo výskume sme sa hlbšie pozreli na faktory, ktoré môžu ovplyvňovať toto navýšenie a súvisieť s ním.

4.1.1 Percentuálne navýšenie platu štatutárneho zástupcu

V tabuľke č. 2 sledujeme vplyv veľkosti obce na percentuálne navýšenie platu štatutára. Najrelevantnejšími údajmi disponujeme pri menších veľkostných kategóriách, z ktorých sme získali najväčší počet respondentov. Z dôvodu malého počtu respondentov sme do tabuľky nezahrnuli najväčšie veľkostné kategórie. Najvyššie navýšenia vidíme pri veľkostných kategóriách 1001-3000 (priemerne 25,89 %) a 3001–5000, kde sa navýšenie pohybuje nad hranicou prevyšujúcu viac ako polovicu možného navýšenia. Značne vyššie priemerné hodnoty vidíme aj pri veľkostnej kategórii 10 001-20 000, tu je však počet respondentov obmedzenejší.

Tabuľka 2: Porovnanie priemerného percentuálneho navýšenia platu štatutárneho zástupcu obce na základe veľkostnej kategórie obce

Veľkostná kategória obce	Priemerné percentuálne navýšenie platu štatutárneho zástupcu obce	Počet respondentov v danej veľkostnej kategórii
1 - 500	9,81 %	318
501 - 1000	18,58 %	208
1001 - 3000	25,89 %	236
3001 - 5000	30,55 %	36
5001 - 10 000	24,00 %	22
10 001 - 20 000	26,60 %	15
20 001 - 50 000	14,67 %	12
Priemerné navýšenie a celkový počet respondentov	18,06 %	847

Zdroj: Vlastné spracovanie

Zaujímavým výsledkom práce je porovnanie priemernej výšky platového navýšenia pre štatutárneho zástupcu na základe jeho pohlavia. Tento výsledok sme si zobrazili v tabuľke č. 3 a na základe neho môžeme tvrdiť, že ak je primátorom alebo starostom obecnej jednotky štatutár ženského pohlavia, má v priemere o 7,14 percentuálnych bodov nižšie percentuálne navýšenie platu ako štatutárny zástupca mužského pohlavia. Matematicky môžeme toto tvrdenie formulovať aj tak, že starostovia a primátori majú v priemere takmer o 55 % vyššie navýšenie platu ako starostky a primátorky.

Tabuľka 3: Porovnanie priemerného percentuálneho navýšenia platu štatutárneho zástupcu obce na základe pohlavia

Pohlavie	Priemerné percentuálne navýšenie platu štatutárneho zástupcu obce	Počet respondentov v danej veľkostnej kategórii
Muž	20,16 %	601
Žena	13,02 %	249
Priemerné navýšenie a celkový počet respondentov	18,06 %	850

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ak ku veľkostným kategóriám obcí pridáme aj kraje, v ktorých sa obce nachádzajú, vieme si údaje o priemerných percentuálnych navýšeníach platov štatutárnych zástupcov premietnuť pomocou tabuľky č. 4. Vidíme, že v priemere najvyššie navýšenia zaznamenávame v Trnavskom a v Bratislavskom kraji. Z týchto dvoch krajov sme však zaznamenali najmenší počet respondentov (63 a 31). Z ostatných krajov s vyšším počtom respondentov sledujeme najvyššie priemerné navýšenie v Nitrianskom kraji (22,53 %, 139 respondentov). Ak sa zameriame iba na obce s nižším počtom obyvateľov, kde máme najväčšie množstvo respondentov, najvyššie navýšenia sledujeme v západných krajoch (Bratislavský kraj, Trnavský kraj a Nitriansky kraj) a v Košickom kraji. Zaujímavým výsledkom sú aj maximálne možné 60 % platové navýšenia, ktoré sa prekvapivo najčastejšie vyskytujú pri veľkostných kategóriách 1001-3000 obyvateľov obce (takmer 13 % z nich) a jednoznačne najviac z nich patrí pod Košický kraj (21 % zo všetkých samospráv s maximálnym možným navýšením). Toto najvyššie možné navýšenie sledujeme celkovo pri 62 z 850 sledovaných obcí (7,3 %). Viac ako 85 % zo štatutárnych zástupcov týchto samospráv, ktorým prináleží maximálne možné platové navýšenie sú mužského pohlavia. Z hľadiska veku sledujeme tieto najvyššie navýšenia pri štatutárnych zástupcoch vo vekovej kategórii 55-64 rokov.

Tabuľka 4: Porovnanie priemerných percentuálnych navýšení platov štatutárnych zástupcov obcí na základe veľkosti obce a kraja, v ktorom sa nachádzajú

Veľkostná kategória	Kraj, v ktorom sa obec nachádza							
	BB	BA	KE	NR	PO	TN	TT	ZA
1- 500	9,38	30,67	14,02	13,02	5,46	10,38	7,69	5,87
501-1000	15,96	17,50	20,81	23,56	11,21	14,52	20,94	20,03
1001-3000	19,36	35,08	26,47	29,16	21,82	22,86	35,11	20,95
3001-5000	0,00	43,31	24,43	33,00	11,25	19,80	53,33	50,00
5001-10 000	26,33	15,00	15,00	30,00	21,25	60,00	15,00	20,00
10 001-20 000	45,00	-	25,00	20,00	20,00	26,67	24,50	25,00
20 001-50 000	50,00	10,00	0,00	22,50	25,00	0,00	-	11,00
Priemerné navýšenie (%)	13,78	30,93	19,26	22,53	11,44	16,14	26,06	18,32

Zdroj: Vlastné spracovanie

V práci sme taktiež zisťovali, či existuje vplyv politických faktorov ako sú politická ideológia alebo politické hnutie na percentuálne navýšenie platu starostu alebo primátora. Pri politickej ideológii štatutárneho zástupcu sme nezistili jednoznačný vplyv na platové navýšenie, keďže väčšina údajov sa pohybuje v okolí štatistickej odchýlky priemeru hodnôt. Podobné hodnoty sledujeme aj pri faktore politickej strany alebo hnutia, pod ktorým štatutárny zástupca kandidoval v komunálnych voľbách v roku 2022. Opäť sledujeme hodnoty pohybujúce sa v okolí štatistickej odchýlky, mierne vyššie hodnoty môžeme sledovať pri kandidátoch hnutia Aliancia, ktorých priemerné percentuálne navýšenie platu sa pohybuje o približne 3 % vyššie od priemeru vzorky pri danej otázke.

Na základe týchto výsledkov usudzujeme, že politické faktory nevykazujú jednoznačný vplyv na možné percentuálne zvýšenie platov štatutárnych zástupcov obcí a miest.

Tabuľka 5: Porovnanie priemerného percentuálneho navýšenia platu štatutárneho zástupcu obce na základe politickej ideológie a politickej strany, za ktorú kandidoval v komunálnych voľbách v roku 2022

Politická ideológia štat. zástupcu	Priemerné percent. navýšenie platu	Polit. strana, za kt. št. zást. kandidoval	Priemerné percent. navýšenie platu
ĽAVICA-konzerv.	17,12 %	Aliancia	21,55 %
ĽAVICA - liberálna	18,72 %	HLAS	16,01 %
PRAVICA-konzer.	16,95 %	KDH	16,90 %
PRAVICA-liberálna	17,76 %	Nezávislý kandidát	19,05 %
-	-	SMER - SD	17,16 %
Priemerná hodnota	17,46 %	Priemerná hodnota	18,51 %

Zdroj: Vlastné spracovanie

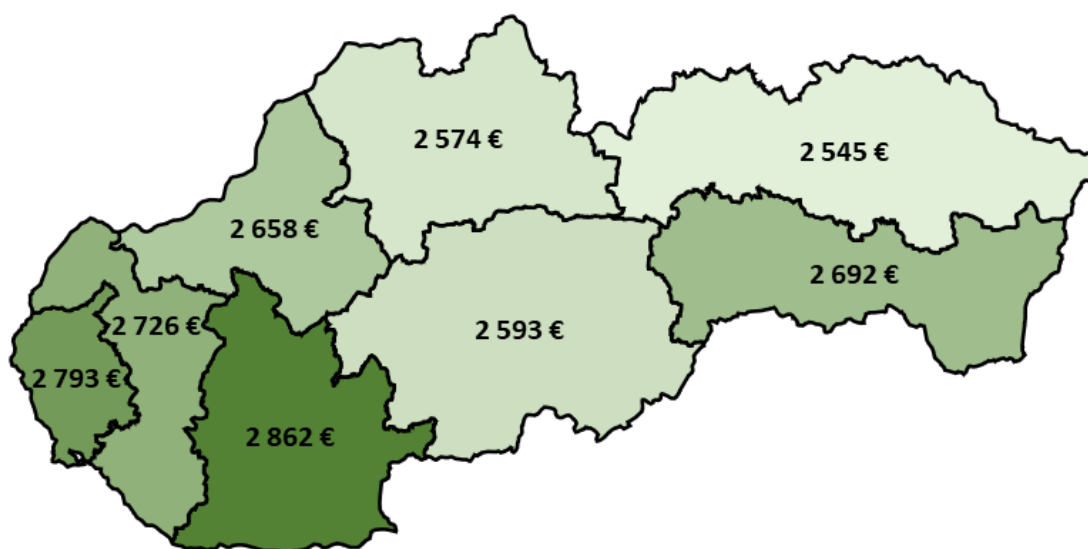
4.1.2 Mesačný hrubý plat štatutárnych zástupcov obce

Pri téme odmeňovania štatutárnych zástupcov sme v práci sledovali okrem percentuálnych navýšení aj konkrétne číselné údaje o výške mesačných hrubých platov starostov a primátorov. Vychádzali sme z údajov k 31.12.2023, kedy sa plat štatutára vypočítava z priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky za rok 2022. V sledovanom období bola táto mzda na úrovni 1 304 eur. Ako sme uviedli v teoretickej časti práce, pri výpočte finálneho hrubého platu štatutárneho zástupcu sa táto mzda násobí príslušným koeficientom danej veľkostnej kategórie obce. Výsledné číslo platu

sa ďalej ešte môže zvýšiť podľa schválenej výšky percentuálneho navýšenia platu, ktorú pre štatutárneho zástupcu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Na grafe č. 9 je zobrazený priemerný hrubý mesačný plat starostov a primátorov, ktorí vyplnili nami rozposlaný dotazník. Údaje sme opätovne rozdelili podľa kraja, pod ktorý dané obce spadajú. V danej analýze sme pracovali s obcami vo veľkostných kategóriách do maximálne 3 000 obyvateľov, keďže v týchto kategóriách sme zaznamenali najväčší počet respondentov (762) a údaje sú tak pre výsledky najviac relevantné. Z výsledkov je zrejme že najvyšší priemerný mesačný plat majú štatutárni zástupcovia v západnej časti krajiny a v Košickom kraji. Naopak najnižšia priemerná hodnota mesačného platu je v Prešovskom kraji.

Graf 9: Priemerná výška mesačného hrubého platu štatutárneho zástupcu obce do 3 000 obyvateľov podľa kraja (k 31.12.2023)

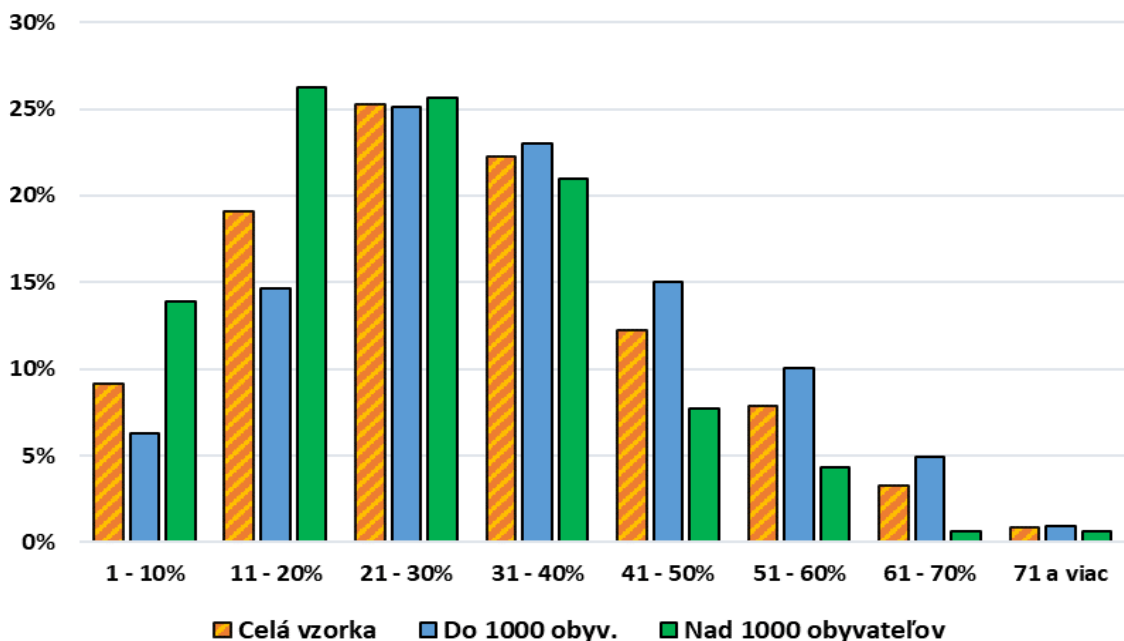
Používa Bing
© GeoNames, Microsoft, TomTom

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.2 Administratívne náklady a rozvoj obcí

Respondentov sme sa v dotazníku pýtali taktiež na to, aký podiel predstavujú mzdy a odvody (administratívne náklady) na celkových bežných výdavkoch obce. Z výsledkov (graf č. 10) vychádza, že pre viac ako 46 % obcí z celej vzorky predstavuje táto položka viac ako 31 % ich výdavkov bežného rozpočtu. Ak by sme sa však zamerali iba na menšie obce do 1000 obyvateľov, toto číslo by nám vzrástlo až na viac ako 66,5 % obcí, v ktorých administratívne a mzdové náklady tvoria viac ako tretinu bežného rozpočtu samospráv. Na grafe vidíme, že pre väčšie obce nad 1000 obyvateľov táto nákladová položka väčšinou nepredstavuje až tak výrazný podiel na ich bežnom rozpočte. Najväčší rozdiel vidíme pri výške podielu nad 51 % z celkového bežného rozpočtu, kde pri menších samosprávach do 1000 obyvateľov túto možnosť zvolilo viac ako 20 % z týchto obcí.

Graf 10: Percentuálny podiel miezd a odvodov na bežných výdavkoch obce

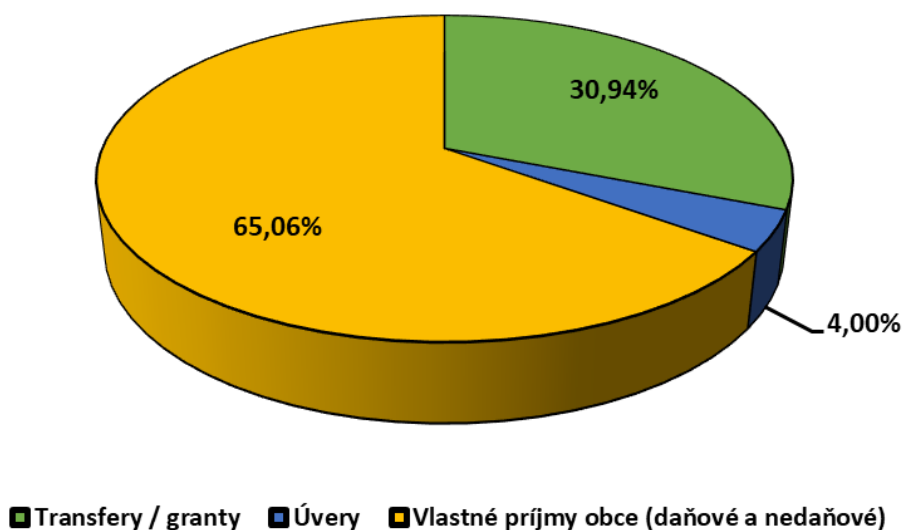
Zdroj: Vlastné spracovanie

Tieto dáta nám ukazujú jeden z problémov, ktorým samosprávne jednotky na Slovensku čelia. Keďže obce mínajú značnú časť svojho rozpočtu na vyššie spomenuté administratívne a mzdové náklady, ich možnosti rozvoja a zveľačovania obce zo svojho rozpočtu sa značne znižujú. To potvrdzuje aj fakt, že na názorovo formulovanú otázku „Má podľa vás vaša obec dostatočné množstvo finančných prostriedkov na rozvoj?“ zvolilo viac ako 52 % štatutárov odpoveď „Určite nie“ a takmer 37 % „Skôr nie“. Percentuálneho hodnoty sa so znižujúcou veľkosťou obce ešte zvyšujú. Pri obciach do 3000 obyvateľov

sa počet negatívne ladených odpovedí na otázku rozvoja blíži k 90 % a pri najmenších obciach do 500 obyvateľov výsledky dokonca presahujú hranicu 95 percentuálnych hodnôt. Tieto odpovede štatutárnych zástupcov nám potvrdzujú tvrdenia, že rozvoj obcí na Slovensku je v aktuálnej forme obecnej štruktúry značne komplikovaný a pri hlavne menších veľkostných kategóriách obcí finančne veľmi náročný.

Pri otázke označenia hlavného zdroja príjmov, ktorý obec používa na financovanie jej rozvojových aktivít takmer dve tretiny respondentov uviedli ako hlavný príjem ich vlastné daňové a nedaňové príjmy. Necelá tretina obcí však musí na rozvojové aktivity využívať transfery z vyšších vládnych úrovní. Výsledky tejto otázky sú približne rovnaké pri všetkých veľkostných kategóriách obcí.

Graf 11: Hlavné zdroje finančných prostriedkov na rozvoj obce

Zdroj: Vlastné spracovanie

K danej problematike je dôležitým poznatkom aj vyjadrenie štatutárov k názorovej otázke, ako sa stotožňujú s výrokom: „Ako obec pociťujeme dostatočnú podporu zo strany štátu na financovanie potrebných nákladov“. Takmer 55 % z nich siahlo po jednoznačnej odpovedi „Úplne nesúhlasím“ a viac ako 26,5 % „Nesúhlasím“. Tieto percentuálne hodnoty by ešte o niečo stúpili, ak by sme vyňali možnosť „Neviem posúdiť“, ktorú zvolilo viac ako 10 % respondentov.

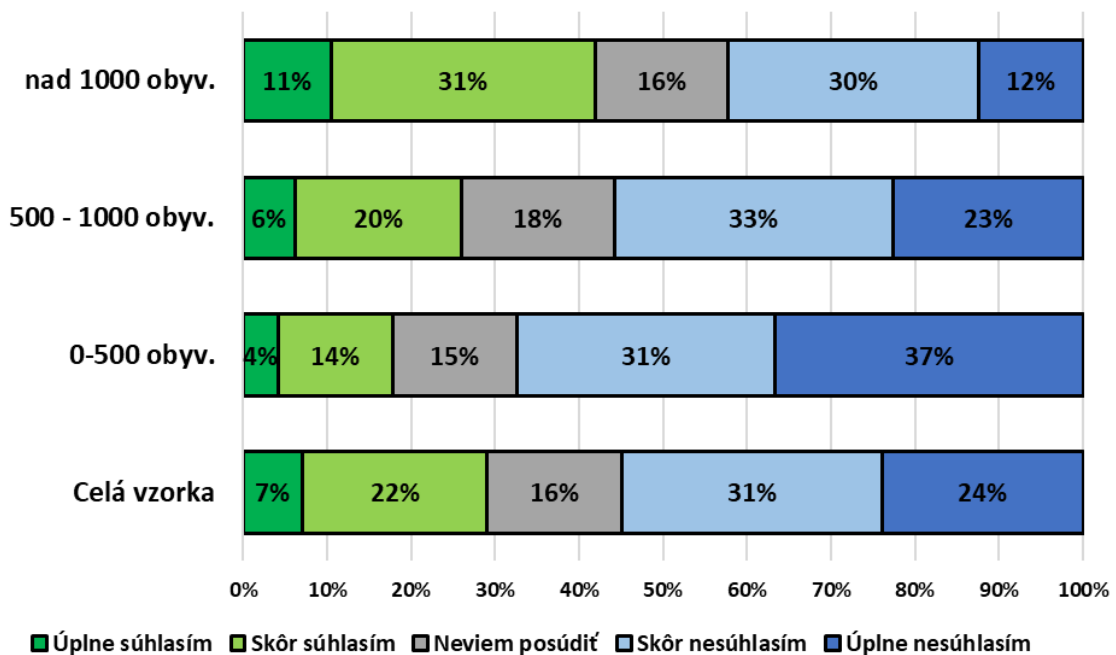
Všetky vyššie zobrazené výsledky nás približujú bližšie k názoru, že fragmentácia obcí na Slovensku predstavuje problém z hľadiska nákladov, ale aj ďalšieho možného rozvoja a napredovania obecných jednotiek na Slovensku, ktorých finančné zdroje sú hlavne pri menších veľkostných kategóriách obcí značne obmedzené.

4.3 Názory respondentov na konsolidáciu obecnej štruktúry

Pre rozšírenie poznatkov a analýzy danej problematiky sme sa v tretej časti dotazníka pýtali respondentov viaceré názorové otázky smerované k možnej konsolidácii obecnej štruktúry na Slovensku.

Pri základnej jednoduchšej otázke na vyjadrenie postoja ku výroku spojenému s konsolidáciou obcí, ktorej výsledky môžeme sledovať na grafe č. 12, sledujeme rôzne postoje štatutárnych zástupcov samospráv smerom k ich zlučovaniu, rozdelený podľa veľkostných kategórií. Z celej vzorky respondentov viac ako 55 % vyjadruje negatívne smerovaný postoj ku konsolidácii a iba 29,07 % z 836 odpovedí súhlasí s konsolidačnými myšlienkami. Pri vyfiltrovaní údajov na rôzne veľkosti obcí však sledujeme značné rozdiely vo výpovediach respondentov. Vidíme, že proti zlučovaniu sa vyjadrujú negatívne hlavne štatutárni zástupcovia menších obcí do 500 a do 1000 obyvateľov. Pri obciach do 500 je to dokonca viac ako 68 % respondentov s negatívnymi odpoveďami. Ak by sme však sledovali iba väčšie obce nad 1000 obyvateľov, pozitívnejšie ladené názory ku konsolidačným myšlienkam má viac ako 40 % z respondentov. Na základe týchto výsledkov môžeme tvrdiť, že proti zlučovaniu sa vyjadrujú negatívnejšie hlavne starostovia menších obcí, naopak so zväčšujúcou veľkosťou obce sa konsolidačné názory menia viac pozitívnym smerom.

Graf 12: Výrok: Obce na Slovensku by sa mali spájať do väčších celkov (konsolidovať)

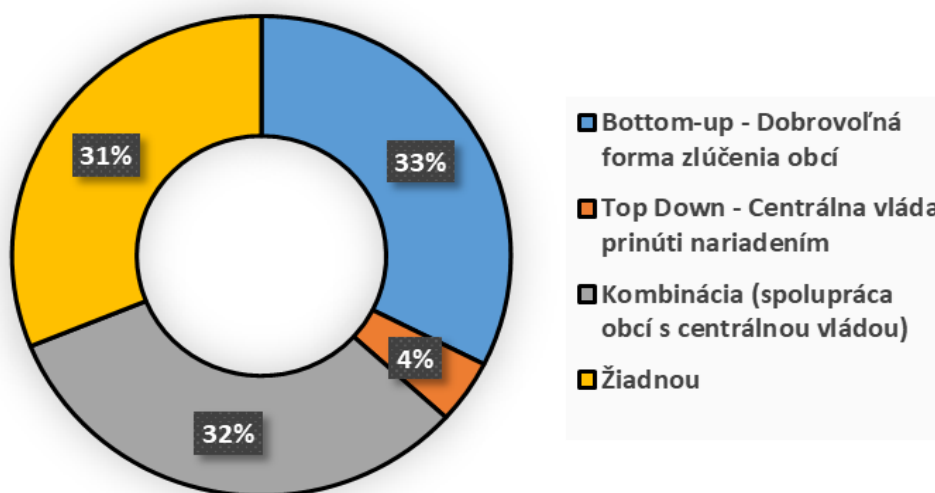

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri následne položenej otázke „Myslíte si, že dôjde ku konsolidácii obcí?“, pri ktorej nebola možnosť odpovedať „Neviem posúdiť“ sa však percento pozitívne ladených odpovedí z celej vzorky respondentov zvýšilo. Pozitívne formulované odpovede „Určite áno“ a „Skôr áno“ spolu označilo takmer 40 % z nich. Pri obciach do 1000 obyvateľov sa dokonca toto číslo blížilo k úrovni 43 %. Tieto výsledky nám ukazujú, že aj keď sa väčšie množstvo starostov, hlavne menších obcí, nestotožňuje s myšlienkami konsolidačných reforiem, viaceri z nich pripúšťajú, že k reforme pravdepodobne v budúcnosti môže prísť.

Zaujímavé výsledky sme dosiahli aj skúmaním jednej z posledných otázok dotazníka, kedy sme sa štatutárnych zástupcov pýtali ďalšiu názorovo formulovanú otázku smerovanú na vhodnú formu vedenia konsolidačnej reformy samospráv. Iba menej ako tretina respondentov si nevedela predstaviť žiadnu z uvedených možných foriem (graf č. 13). Z odpovedí jednoznačne vyplýva, že podľa štatutárov nie je vhodnou formou konsolidácie prinútiť obce sa spájať na základe nariadení vyššej vládnej moci (iba 4 % respondentov). Vhodnejšími formami sú podľa starostov a primátorov skôr dobrovoľné formy zlučovania obecných štruktúr a ich prípadné spolupracovanie s centrálnou vládou (kombinácia). Tieto dve možnosti spolu označili takmer dve tretiny respondentov, ktorí odpovedali na túto otázku (541 štatutárnych zástupcov).

Graf 13: Otázka: Akou formou by podľa vás mala byť vedená konsolidácia?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Úplne poslednou otázkou nášho dotazníka bola dobrovoľná otázka, kde sa mohli respondenti, ktorí chceli rozpísať, aké výhody a nevýhody pre obce môže z ich pohľadu predstavovať konsolidácia obecnej štruktúry a aké majú na túto tému názory. Pozitívom výsledkov bolo, že napriek tomu, že respondenti na otázku nemuseli odpovedať, rozhodlo sa svoje myšlienky uviesť viac ako 500 z nich, čím sme získali veľké množstvo kvalitatívnych údajov. Medzi štatutármi sa však našli aj takí, ktorí uviedli odpoveď, ako napríklad „*neviem, čo je to konsolidácia*“.

Ako vyplýva z predošlých odpovedí dotazníka, v tejto názorovej otázke sme obdržali väčšie množstvo negatívnych odpovedí a nevýhod, ktoré štatutárni zástupcovia vidia v konsolidácii obecnej štruktúry. V uvedení výhod konsolidácie sa však väčšina z nich zhodovala.

Medzi hlavné výhody konsolidačnej reformy, ktoré respondenti uvádzali patrili najmä zavedenie väčšej odbornosti do činnosti samosprávy, lepšia koordinácia celého riadiaceho procesu a zlepšenie celkovej efektívnosti výkonu samosprávy. Často uvádzanými výhodami boli aj výhody z hľadiska finančného charakteru. Štatutárni zástupcovia vidia pri zlučovaní obcí plusy v zlepšenej možnosti čerpania dotácií, lepšej a výhodnejšej komunikácii väčšieho zlúčeného celku s tretími stranami, a z toho plynúci lepší prístup k finančným prostriedkom. Jednoznačne najpočetnejšou odpoveďou však bola úspora nákladov a finančných prostriedkov, ktoré by mohla konsolidácia pre samosprávy a celý verejný sektor priniesť. Konkrétne spomínanými nákladmi, ktoré by priniesli úsporu, boli hlavne administratívne náklady na platy starostov, poslancov a zamestnancov, ktorých počet by sa konsolidáciou mohol znížiť. To potvrdzujú aj výsledky našej práce, kde sme sledovali, akú veľkú časť svojho bežného rozpočtu mívajú hlavne menšie obce na administratívne a mzdové náklady.

K nevýhodám konsolidácie, ktoré respondenti uviedli patria predovšetkým obavy a strach. Ide o rôzne obavy z nedostatočného financovania menšej obce a jej možného negatívneho rozvoja, taktiež horší prístup a vzdialenie sa svojim občanom, s čím súvisí aj neznalosť miestnych pomerov. Štatutárni zástupcovia menších obcí môžu mať prirodzene obavu aj z možnej straty svojej pracovnej pozície, ktorú v obci majú, avšak po zlúčení môže byť situácia iná. Hlavnou obavou štatutárnych zástupcov menších obcí je, že po spojení bude táto obecná jednotka voči väčšej obci zanedbávaná a znevýhodňovaná. Pochopiteľne uvádzanou nevýhodou bol aj patriotizmus, rivalita a určitá história, ktorú si daná obec počas svojej éry vybuodovala. Medzi respondentami často uvádzané nevýhody môžeme zaradiť aj negatívne skúsenosti samospráv z minulosti, kedy boli obce spájané do takzvaných

strediskových obcí. Z odpovedí respondentov vyplýva, že na túto historickú etapu nemajú najlepšie spomienky. Jeden z nich napríklad uviedol: „*obec stagnovala po všetkých stránkach a kto mohol sa odsťahoval.*“

Viacerí respondenti uvádzali ako nevýhodu aj horšiu dostupnosť občanov napríklad k obecným úradom, pretože by museli kvôli rozličným záležitostiam cestovať ďalej do inej obce a podobne. K danej problematike sa jeden z respondentov vyjadril: „*v dnešnej dobe rozvoja elektronickej komunikácie, ktorá vie vyriešiť veľké množstvo záležitostí, by sa mohla konsolidácia obecnej štruktúry lepšie ujať.*“

5 Diskusia

Analýzou výsledkov plynúcich z dotazníkového prieskumu, na ktorý reagovala takmer tretina štatutárnych zástupcov samospráv v Slovenskej republike, sa nám načrtli viaceré otázky a problémy, ktoré súvisia s riešenou problematikou obecnej štruktúry v Slovenskej republike.

Z výsledkov práce vychádza, že administratívne a mzdové náklady predstavujú hlavne na rozpočtoch veľkostne menších obcí vysoký percentuálny podiel z celkového bežného rozpočtu samosprávy (graf č. 10). Tento podiel sa so znižujúcou veľkosťou obce kontinuálne zvyšuje a pri obciach do 1000 obyvateľov dokonca preyšuje táto nákladová položka v priemere takmer tretinu ich rozpočtu a pre viac ako 20 % obcí v tejto veľkostnej kategórii tvorí viac ako polovicu ich bežného rozpočtu.

Pre budúcnosť samospráv je preto žiadúce zamyslieť sa, aký reálny vplyv predstavujú tieto náklady na budúci rozvoj a zveľádovanie slovenských obcí, keďže ich rozpočty sú značne obmedzené. To priznali vo svojich odpovediach aj štatutárni zástupcovia obcí, z ktorých takmer 90 % respondentov priznáva, že ich obec nemá dostatok finančných prostriedkov na rozvoj a rozvojové aktivity. Navyše sa väčšina z nich vo svojich odpovediach zhoduje, že podpora obecných jednotiek zo strany štátu nie je pre ich rozvojové potreby postačujúca.

Tieto výsledky v nás vynárajú otázky, či je súčasný systém fragmentovanej obecnej štruktúry, ktorý na Slovensku funguje, z dlhodobého hľadiska a pohľadu do budúcnosti tou správnou a najlepšou možnou formou. Alebo prišiel čas na určité formy zlučovania obecnej štruktúry a s ňou súvisiacich konsolidačných reforiem?

Z názorovo formulovaných otázok, na ktoré odpovedali štatutárni zástupcovia obcí na Slovensku sme zistili, že pozitívne prístupy smerom ku konsolidačným reformám sú stále na nižšej úrovni. Pri porovnaní zistených výsledkov s výskumom, na ktorom sa podieľali M. Klobučník a kol. (2018) však vidíme za obdobie vyše piatich rokov mierny posun v pozitívne ladených odpovediach smerom k zlučovaniu obecnej štruktúry. V sledovanom výskume sa proti zlučovaniu vyjadrilo takmer 80 % respondentov. Oproti tomu, vo výsledkoch nášho skúmania sledujeme pri viac ako 29 % z celej vzorky skôr pozitívne postoje (graf č. 12). Pri samosprávach, ktoré majú nad 1000 obyvateľov však dokonca pozitívne odpovede smerom ku konsolidácii presahujú hranicu 42 % respondentov. Tieto výsledky evokujú za posledné roky určitý posun slovenskej spoločnosti smerom

k zlučovaniu obecných štruktúr a ukazujú, že veľa štatutárnych zástupcov hlavne väčších obcí vidí v zlučovaní zmysel.

Pri otázke, či si respondenti myslia, že na Slovensku v budúcnosti dôjde k nejakej forme konsolidačnej reformy sa dané percentá pozitívne ladených odpovedí ešte zvyšujú a prekračujú hranicu 40 % opýtaných. Podobné výsledky dosiahol vo svojom výskume aj R. Solej (2023), ktorý však pracoval s takmer o polovicu menšou vzorkou a zameriaval sa hlavne na menšie veľkostné kategórie obcí. Jeho výsledky sme pomocou nášho skúmania výrazne väčšej vzorky respondentov teda úspešne potvrdili.

Ak by sme chceli uvažovať o vhodných formách a možnostiach konsolidácie (graf č. 13), respondenti vidia cestu hlavne v dobrovoľných formách zlučovania a prípadnej pomoci v rámci spolupráce s centrálnou vládou. V práci Solej (2023) uvádza, že takmer 20 % respondentov si myslí, že vhodnou formou by bolo aj prinútenie samospráv zlučovať sa na základe nariadenia centrálnej vlády. V našej väčšej vzorke však túto možnosť označilo iba približne 4 % opýtaných. Z tohto dôvodu si myslíme, že forma zlučovania prostredníctvom nariadenia centrálnej vlády by nebola najvhodnejšou formou riešenia danej problematiky a spôsobila by veľkú dávku odporu zo strany predstaviteľov samospráv.

Je pochopiteľné, že v slovenských samosprávach panuje určitá forma patriotizmu a dôraz na históriu. Starostovia menších obcí sa môžu báť, že prípadnou konsolidačnou reformou stratia svoje pracovné miesta na úkor starostov a primátorov väčších obcí a miest, ktoré by podľa nich získali väčšiu kontrolu a moc v rámci zlúčenia. Taktiež v zlúčenej forme obcí panujú určité obavy z uprednostňovania rozvoja väčších obcí na úkor tých menších. Určite sa však čím ďalej, tým viac vynára otázka, či je fragmentovaná obecná štruktúra na Slovensku hlavne z pohľadu financovania a rozvoja udržateľná a správna.

Na príklade Fínska (A. Moisio, 2015) však vidíme, že akákoľvek výrazná a radikálna zmena v rámci konsolidácie a s ňou spojených reforiem si vyžaduje dôkladnú a časovo náročnú prípravu zo strany odborníkov a nie len vládnej garnitúry. Ak by sa však vláda takýmto krokom reformovania vydala a chcela by byť úspešná, mala by byť v prvom rade názorovo silná a jednotná. To sa na príklade Fínska ukázalo ako jeden zo zlomových bodov neúspechu tejto reformy.

Zaujímavou témou na diskusiu je aj forma odmeňovania štatutárnych zástupcov obce. V práci sme porovnávali rôzne faktory, ktoré môžu vplývať na percentuálnu výšku navýšenia platu štatutárneho zástupcu. Najvyššie rozdiely sme videli pri faktore pohlavia starostu alebo primátora, kde sledujeme viac ako 55 % rozdiel medzi navýšením platu u štatutárnych zástupcov mužského pohlavia oproti ženskému pohlaviu (tabuľka č. 3),

dokonca maximálne možné 60 % navýšenie platu majú zo všetkých respondentov hlavne muži (viac ako 85%). Oproti tomu, pri faktore politického charakteru sme nezaznamenali štatisticky významné rozdiely v percentuálnych platových navýšeniach (tabuľka č. 5). Mierne rozdiely sme však sledovali pri rozdelení podľa krajov, v ktorých sa obce nachádzajú. V priemere vyššie navýšenia vidíme v obciach v západnej časti Slovenska. Z veľkostného hľadiska sledujeme najvyššie priemerné percentuálne navýšenia plátov (viac ako 30 %) pri obciach od 3001 do 5000 obyvateľov.

Možnými limitáciami bakalárskej práce môže byť napriek vyššiemu počtu odpovedí, stále vysoký počet samospráv, ktoré na rozposlaný dotazník nereagovali. Preto navrhujeme v ďalšom výskume osloviť aj obce, ktoré nezareagovali a tým rozšíriť celkovú vzorku respondentov. Limitáciou prieskumu môže byť aj fakt, že nie všetky otázky v dotazníku boli povinné a niektorí respondenti sa na ne rozhodli neodpovedať. K rozhodnutiu mať niektoré otázky ako nepovinné sme dospeli po komunikácii a sťažnostiach zo strany niekoľkých štatutárnych zástupcov, ktorým prišli niektoré otázky v dotazníku príliš osobné alebo nerelevantné.

Celkovo si však myslíme, že sledovaná téma by bola do budúca vhodná hlbšieho preskúmania s ešte väčším množstvom zapojených samospráv. Vhodné by bolo aj prípadné zameranie na ďalšie špecifické faktory, ktoré by mohli ovplyvňovať napríklad výšku odmeňovania štatutárnych zástupcov. Taktiež si myslíme, že je do budúca zaujímavé sledovať, či sa budú názory respondentov na konsolidačné myšlienky postupne meniť ešte viac pozitívnym smerom.

Záver

Tvorbou a písaním bakalárskej práce sme sa v teoretickej časti práce oboznámili so základnou literatúrou a pojmami, ktoré sa spájajú s verejným sektorom, verejnými financiami, miestnou samosprávou a jej rozdielnymi formami. Opísali sme aktuálnu situáciu miestnej samosprávy Slovenskej republiky a objasnili sme financovanie obecnej štruktúry pomocou položiek, ktoré spadajú pod rozpočty obcí a miest. Špecificky sme sa v teoretickej časti zamerali taktiež na vysvetlenie spôsobu odmeňovania starostov a primátorov a výpočet ich platového ohodnotenia. Okrem toho sme sa v práci zacielili aj na fragmentáciu obecnej štruktúry a spôsoby jej riešenia, ktoré sme analyzovali aj na základe realizovaných štúdií v danej oblasti.

Za hlavné ciele našej práce sme si určili analyzovanie a porovnanie nákladov obcí na základe ich veľkosti, so špecifickým zameraním na administratívne a mzdové náklady. Hlavnou metódou naplnenia hlavných a čiastkových cieľov práce sme si zvolili bol dotazník, ktorý bol rozposlaný štatutárnym zástupcom všetkých obcí Slovenskej republiky. Zvolenú metódu by sme na záver práce zhodnotili ako vhodnú a značne aj relevantnú, pretože počet odpovedí sa vyšplhal na číslo 850 respondentov, čo z pohľadu štatistiky predstavuje pre výsledky práce zaujímavý údaj a vzorku.

Výsledkami bakalárskej práce sme poukázali na dôležitosť výšky a vplyvu administratívnych nákladov na rozpočtoch obcí a miest Slovenskej republiky a rozdelili ich na základe veľkostných skupín. Na základe výsledkov môžeme tvrdiť, že hlavne pre menšie obce môže byť výška administratívnych nákladov jednou z výrazných bŕzd ich možných rozvojových ambícií a budúcich plánov. Z tohto dôvodu sme sa v práci venovali aj možným spôsobom riešenia týchto problémov, ako sú napríklad určité formy konsolidácie obecnej štruktúry. Respondenti dotazníka nám poskytli k tejto téme veľké množstvo názorov a postojov. V následnej diskusii sme dali priestor na úvahy spojené s danou problematikou a navrhli možné oblasti, ktoré by boli vhodné budúcich výskumných aktivít.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BELIČKOVÁ, Kornélia, BELKOVICSOVÁ, Daša, SKÝPALOVÁ, Miroslava. Rozpočtová teória a politika (Pomôcka k seminárom). Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2021. 238 s. ISBN 978-80-225-4851-9.
2. BELIČKOVÁ, Kornélia, NEUBAUEROVÁ, Erika, BOÓR, Matej. Rozpočtová teória, politika a prax. 2. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2020. 216 s. ISBN 978-80-7598-630-6.
3. BRIX, Richard. Problematika fungovania malých obcí. Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2024. 110 s. ISBN: 978-80-572-0428-2.
4. CÍBIK, Lukáš. Financovanie verejnej správy. Trnava : Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2020. 89 s. ISBN 978-80-572-0071-0.
5. GRUBER, Jonathan. Public finance and public policy. 5. vyd. New York : Worth Publishing, 2015. 896 s. ISBN 978-14-292-1949-5.
6. KLOBUČNÍK, Michal a kol. Negatívne aspekty zlučovania obcí v rámci komunálnych reforiem – perspektíva na príklade Slovenskej republiky. In: Sociológia - Slovak Sociological Review, vol. 50, no. 4. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 2018. 488 s. ISSN 0049-1225.
7. KOVÁČOVÁ, Natália, KOVÁČOVÁ, Simona. Špecifiká miestnej samosprávy Slovenskej republiky a vybraných krajín stredoeurópskeho priestoru. Sládkovičovo : Vysoká škola Danubius , 2022. 141 s. ISBN 978-80-8167-089-3.
8. ŽÁRSKA, Elena a kol. Verejná správa. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2016. 356 s. ISBN 978-80-225-4228-9.

Elektronické zdroje

1. BRIX, Richard. Sídlná štruktúra Slovenskej republiky a možnosti riešenia malých obcí. In Online vzdelávanie vo verejnej správe v čase pandémie : Recenzovaný vedecký konferenčný zborník [online]. Trnava: Fakulta sociálnych vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2020. 175 s. ISBN 978-80-572-0091-8. Dostupné na: https://fsvucm.sk/wp-content/uploads/2023/01/ONLINE-VZDELAVANIE_FINAL-na-web.pdf
2. CÍBIK, Lukáš. Komunálna samospráva na Slovensku optikou verejnej správy: Financovanie komunálnej samosprávy [online]. Trnava : UCM v Trnave, 2019. 112

- s. ISBN 978-80-572-0022-2. Dostupné na: https://fsvucm.sk/wp-content/uploads/2023/01/komunalna-samosprava_kolektiv-autorov.pdf
3. Classification of the functions of government (COFOG). Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics [online]. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2019. 229 s. ISSN 2315-0815. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10142242/KS-GQ-19-010-EN-N.pdf/ed64a194-81db-112b-074b-b7a9eb946c32?t=1569418084000>
  4. European system of accounts ESA 2010 [online]. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. 652 s. ISBN 978-92-79-31242-7. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334>
  5. GREGERSEN, Hans M. a kol. The Politics of Decentralization : Forest Governance in Federal Systems: An Overview of Experiences and Implications for Decentralization [online]. London : Routledge, 2005. 19 s. ISBN 9781849773218. Dostupné na: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781849773218-3/forest-governance-federal-systems-overview-experiences-implications-decentralization-hans-gregersen-arnoldo-contreras-hermosilla-andy-white-lauren-phillips>
  6. INEKO. Hospodárenie samospráv 2022. Výdavky (vo funkčnej klasifikácii) [online]. Dostupné na: <https://www.hospodarenieobci.sk/>
  7. KOREŇOVÁ, Darina. Vybrané kapitoly z verejných financií II [online]. Košice : Vydavateľstvo ŠafárikPress, 2022. 122 s. ISBN 978-80-574-0104-9. Dostupné na: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/fvs/vybrane-kapitoly-z-verejnych-financii-2.pdf>
  8. KRŇÁČ, Jozef. Scientific papers of the University of Pardubice. Series D : Ekonomika miestnej samosprávy v procese decentralizácie verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky [online]. Pardubice : Faculty of Economics and Administration, 2007/11. 5 s. ISSN 1211-555X. Dostupné na: <https://dk.upce.cz/handle/10195/32419>
  9. LOVACKÁ, Stela. Geografické aspekty komunálnej reformy na Slovensku – empirický príklad funkčného mestského regiónu Prešov. In Geographia Cassoviensis : Recenzovaný vedecký časopis [online]. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2009/01. 104 s. ISSN 1337 – 6748. Dostupne na: <https://gcass.science.upjs.sk/gc2009-1>

10. Ministerstvo financií Slovenskej republiky. Hospodárenie obcí a vyšších územných celkov za rok 2022 [online]. 32 s. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/24/Vyhodnotenie_vysledkov_rozpocetoveho_hospodarenia_obci_a_vyssich_uzemnych_celkov_za-rok-2022.pdf
11. MOISIO, Antti. What makes a local government reform successful? The Finnish experience. In Institutions of Intergovernmental Fiscal Relations [online]. Paríž: OECD Publishing, 2015. 256 s. ISSN 2225-4056. Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/institutions-of-intergovernmental-fiscal-relations_9789264246966-en
12. NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA. Sektorový manuál: Metodická pomôcka pre zatriedovanie položiek aktív a pasív podľa sektora zmluvnej protistrany. Menová a finančná štatistika [online]. Bratislava : 2021. 51 s. Dostupné na: https://www.nbs.sk/_img/documents/statist/met/sekt_man.pdf
13. SABAYOVÁ, Mária, PRESPERÍNOVÁ, Marianna. Ekonomika a financie verejného sektora [online]. Bratislava : APZ, 2018. 218 s. ISBN 978-80-8054-776-9. Dostupné na: https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/KSV/EFVS%202018%20Sabayov%C3%A1%20Presper%C3%ADnov%C3%A1%20_elektr..pdf
14. SHAH, Anwar. Local Governance in Industrial Countries. Public Sector Governance and Accountability [online]. Washington, DC : World Bank, 2006. 394 s. ISBN 0-8213-6328-X. Dostupné na: <http://hdl.handle.net/10986/7108>
15. SISKOVÍČ, Štefan. Dva pohľady na pojem samosprávy [online]. Katowice : Z Dziejów Prawa. 2018. 14 s. ISSN 2353-9879. Dostupné na: <https://bibliotekanauki.pl/articles/782673.pdf>
16. SOLEJ, Rastislav. Fragmentácia a konsolidačná reforma na Slovensku. In Acta academica karviniensia : Recenzovaný vedecký časopis [online]. 2023 Volume XXIII(1). 132 s. Dostupné na: https://aak.slu.cz/artkey/aak-202301-0008_fragmentacia-a-konsolidacna-reforma-na-slovensku.php
17. Štatistický úrad SR [online]. Dostupné na: www.statistics.sk
18. TURLEY, Gerard a kol. Optimum Territorial Reforms in Local Government: An Empirical Analysis of Scale Economies in Ireland. In The Economic and Social Review : Recenzovaný vedecký časopis [online]. 2018. Vol. 49 No. 4. 514 s. Dostupné na: <https://www.esr.ie/article/view/1034>

Legislatívne zdroje

1. Zákon č. 253/1994 Z. z. o právnom postavení a platových pomeroch starostov obcí a primátorov miest. Druhá časť [online]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1994-253#cast2>
2. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Prvá časť [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/369/>
3. Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Druhá časť [online]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/583/>

Zoznam príloh

Príloha č.1: Dotazník pre samosprávy: Analýza nákladov samospráv na základe veľkosti obce